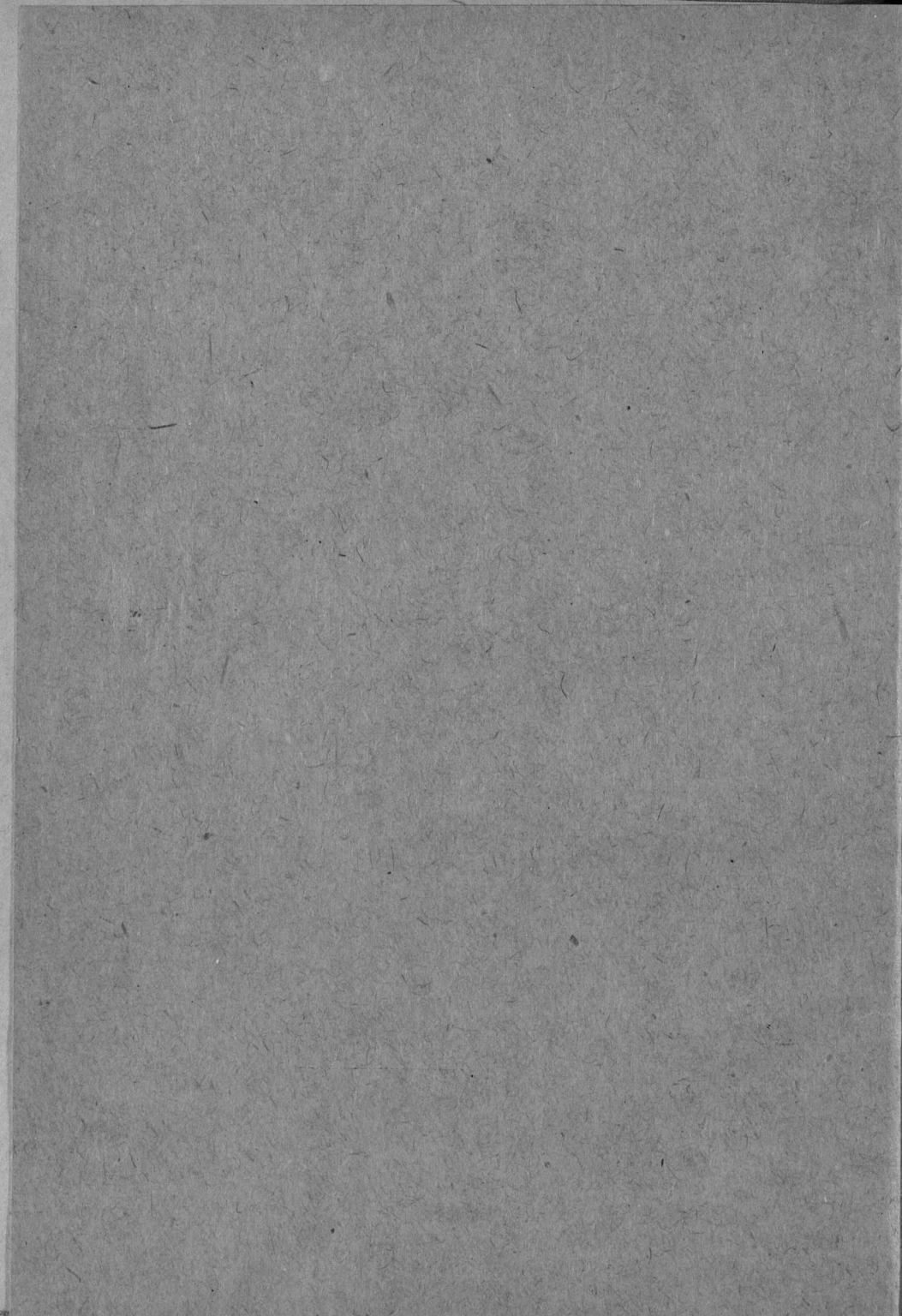

КУЛЬТУРА ФРОНТ

762.9/151.

- ЖУРГИЖӨД — Үчөт да шөр шко-
ла жылыс ВКП(б) ЦК-лөн шуөм 1
- ПЕТРОКОВ — Совпартшкола
пөртө олөмө ВКП(б) ЦК-лыс
шуөмсө 9
- СТАРЦЕВ — Прөпагандистясөс
гөтөвитан ужын ыжыд прорыв 10
- ИЧӨТ ИВАН — Школајас, колхоз-
јас, школа перестроитан ужын
вөтчөј Кулөмдинса школа бөрсә 13
- Н. ПОПОВ — Литература в шко-
лах повышенного типа 14
- ЖУРКИН — Вијинса партпросве-
щенънөлөн колан төвсә итојас 18
- ОБЛАСТУВСАПАРТКАБИҢЕТ —
Партшколајаслы заданнөјас . . 27
- ШАХОВ — Комі областлөн дас
вөсә итојас 31
- САНДРИК ЖОГОР — Стенгазета
(вист) 35
- ИЛВАПЫС — Весавны школа-
јасөс лок кламыс (библиогра-
фија) 38

7-8

Култура Фронт

ЛЕЗ6НЫ:

Обкомл6н Култпроп,
Обоно да Обпрофсовет.
Пет6 быд т6лысын 6тчыд
1931 во, 7-8 №. Сыктывкар

ИЧ6Т ДА Ш6Р ШКОЛА ЖЫЛЫГ ВКП(б) ЦК-л6н ШУ6М 1)

Г.П.Б. в Дбр Ц
814

Коммунист партија программа туй6д муни6н, код серти «шко-
лалы кол6 лоны коммунизм принципяс ну6д6мыс кынчи пролета-
риатлы матыса да бокыса ужалыс массалыс веж6рсам6 пролета-
риат веж6рсам6 вуж6ды6н, пролетариат сам6 котырты6н ме6мы
быдмыс поколенн6ыс воспитайтны сеш6м в6йтыр6с, кодяс вер-
масны л6с6дны коммунизм» (ВКП(б) программаыс). Тај6 про-
грамма туй6д муни6н пролетарск6ј государство школајас6с вы-
ногалан да паск6дан ужын шед6дис зев гырыс успехјас. Ич6т да
ш6р школајасын вел6дчыс лыд codi 7800 сурс морса6 (1914-д
во6) 20 миллион6з (1931 во6). Вужса6ныс веж6сис школајасын вел6д-
чысјасл6н социальн6ј составыс. Робоч6јјасл6н да сиктса ужалыс
крестанал6н челафыс, кодјас ез вермывны вел6дчыны в6йд6р, 6ни
мед уна лыднас школајасын. Ас кыввылын вел6д6м паскали кул-
тура6н мед б6р6 кол6м ас сорниа ј6зјас п6всын. 6ни ну6дчыс66
вел6д6м 70 п6л6с кыввылын.

Зик6з м6днога лои школајасын став ужыс содержанн6 бок-
са6ныс.

6ветск6ј школа, кодi ас војас сувт6д6 м6г6н «подготовитны
коммунистическ6ј общество6 быд бокса6н ра6вит6ј шленјас6с», сет6
челафлы ј6з кост оланног да политика г6г6рво6м да общ6ј ра6ви-
тј6 паскыджыка, куш6ма в6ли сет6 революция6зса буржуазн6ј
школа. Б6рја војаснас 6ветск6ј школаын вел6дчысјасл6н кыпалис
«общ6ј образованн6ыс».

Мед гырыс успехјасыс школајасын лоисны партија XVI-д сјезд
вылын ич6т школајасын став челаф6с вел6д6м јылыс историческ6ј

1) Ј6з6д6ма „Правда“ да „Известия“ газетјасын.

нуом бӱрын. Сижӱ шуӱмсаӱ ичӱт да шӱр школајасын велӱдчыг
лыдыс ӱти воӱн содӱма 13,5 миллонсаӱ да 20 миллондӱ. Сы
кынчӱ ФЗУ-јасӱ да техникумјасӱ кыскӱма велӱдчыгјасӱс 1.40
курс гӱгӱр.

Велӱдчыг арлыда челадӱс објажитана велӱддӱм нуӱддӱмкӱд
ӱтщӱщ школајас тӱдчымӱнја мунисны воӱд велӱддӱмсӱ производ-
ственнӱј ужкӱд да јӱзкост ужкӱд јитӱмын. Сы вӱсна лоӱ пунктӱма
политехническӱ база школајасӱс перестроӱтӱм куџа.

Маѱтерскојјас лыд содӱм, кӱт ескӱ ӱ техника боксаӱ најӱс
омӱла-на оборудујтӱма, школајасӱс заводјас, колхозјас, совхозјас
бердӱ прикрепитӱм сетӱ наскыд туй да ӱдӱдӱ школајасӱс поли-
технизируйтӱм.

Тайӱ став достиженьӱјасыскӱд ӱтщӱщ ЦК индӱ, советскӱј
школајас зев-на ылынӱс сижӱ мојјассыс, кушӱмӱс сувтӱдӱ на воӱд
социалистическӱј стрӱителстволӱн ӱнја кад. ЦК лыддӱ, школајас-
лӱн ӱнја кадӱ меѱса ыжыд тырмытӱмторјасыс лоӱ сенӱ, мыј шко-
лајас оз-на вермыны тырмымӱнја сетны общӱј образованӱӱ да
омӱла вермӱны гӱгӱвитны велӱдчыгјасӱс техникумјасӱ да ВУЗ-јасӱ.
(Физика, химия, математика, аскыв, география да мукӱд предметјас
куџа). Сы вӱсна уна школајасын политехнизация нуӱдчыгсӱ фӱр-
мальнӱја, оз гӱтӱвит челадӱс, кодјас ескӱ социализм стрӱитӱмын
саммисны быд ужӱ, вермисны теориясӱ јитны практикакӱд, вермисны
аскиӱ бостны техника.

Быѱсама попытка, кодӱ виӱддӱ ӱрӱдны школајаслыс политех-
низируйтӱчӱмсӱ наукајасӱс чорыда тӱдмалӱмыс, меѱса-нын физикаыс,
химияыс да математикаыс, кодјасӱс велӱддӱм колӱ нуӱдчыгсыны
бура разработайтӱм программајас, велӱдан планјас сертӱ да чорыда
пуктӱм роспасаӱнӱјас сертӱ, лоӱ политехнизмсӱ локногӱн вежӱд-
лӱм, искажайтӱм. „Коммунистӱн верман лоны сӱмын секи. кор
озырмӱдан асыд вежӱртӱ став тӱданлуннас, кодӱс лӱсӱдлисны
јӱз ӱнја немӱз“ (Ленин, XXV том, 388 лӱстбок).

Воӱд кежлӱ школајасын ужсӱ нуӱдны ЦК щӱктӱ Ленин индӱм
сертӱ, кодӱс сижӱ сетлис 1920-д воӱн Сижӱ индывлис, оз-пӱ поџ
политехнизациясӱ нуӱдны ылӱсас, колд-пӱ сижӱ могмӱдны партијадн
бостӱм конкретнӱј мојјаскӱд топыда јитӱмӱн. Такӱд щӱщ Ленин
индывлис, 1) колд-пӱ:

1) Политехническӱј образованӱӱ јылыс Крупскаја тезисјас Ленинлӱн индӱјас

1914 воӱн ичӱт да шӱр школајасын вӱлӱ
велӱдчӱ 7 800 морт.

1931 воӱн ичӱт да шӱр школајасын ве-
лӱдчӱ 25 миллон морт.

---

1) Відчынены вoз спеціалізіруйтoмыс, лoсoдны сы куҗа інструкціја (індoд).

2) Быд профтeхшкoлaын пaскoдны oбщeoбpaзoвaтeльнoй прeдмeтjaс.

3) Лыдфыны колaнaдн шкoлajaсoс oнecaн-жo вужoдны пoлeтeхнeскoй oбpaзoвaньo вылo, лeбo мoд нoгoн-кo, пырыс-пыр-жo пoртны oлмo вeрмaнaтopjaсoс шкoлajaсoс пoлeтeхнeкoн куҗa.

Міjanлы oнe-жo кoлoны стoлaрjaс, слeсaрjaс. Сіjo-тo сіj. Стaвыслы кoлo лoны стoлaрjaсoн, слeсaрjaсoн дa с. в., нo сeтчo нoшгa кoлo coдтыны, мeд нaлoн тырмo вoлe oбщoй oбpaзoвaньoмыс дa кoлaнa мындa пoлeтeхнeкoй тoдaнлуныс“.

„Мoд ступeнa шкoлajaслoн (12-17), вeскыджыкa-кo шуны, мoд ступeнa шкoлajaсын мeд вылe клaссjaсын вeлoдoмлoн мoг, сeтны aссыс уж бурa тoдыс, кoдe вeрмo вoлe лoны мaстeрoн дa вeрмo вoлe вeжны пpaктычeскoй уж вылeн вeлoдчoм стoлaрoс, плoтнeкoс, слeсaрoс дa с. в., нo і мeд сіjo „рeмeслeнныкыслoн“ вoлe пaскыд oбщoй oбpaзoвaньo. (Тoдeс мeд oснoвajaсoс кoлaнa мындa сeщoмтo дa сeщoмтo нaукaлыс, індыны шукoз (тoчнoдja) кущoмjaсoс, мeд вoлe кoммуністoн (шукoз індыны, мыjjaс кoлo тoдны), вoлe мeд пoлeтeхнeкoй кpугoзop дa пoлeтeхнeкoй oбpaзoвaньo куҗa пepвoйja гoгoрвoдмыс, пoдулыс.

Імeннo:

a) eлeктpичeствo jылыс мeд кoлaнaтopjaсoс (шукoз індыны, кущoмjaс);

б) мeхaнeкoн прoмышлeннoтo eлeктpичeствo пьртoм jылыс.

в) сіj-жo—xімeкoн;

г) сіj-жo PCФCP-ын eлeктpіфікaціja jылыс;

д) вoлeс мeд 1—3 пoв кымын eлeктpичeскoй стaнціjaд, зaвoдo, coвxoзo;

e) тoдeс мeд кoлaнa мындa aгpoнoмeнa дa с. в., вeрмeс кoлaнa мындa лyчкeя paзpaбoтaйтны тoдaнлун мeнeм.

Tajo стaв індoдjaс ceртвыс BКП(б)-лoн ЦК шуo:

I. Шкoлajaслoн мeдкoлaнa мoгjaсыс

Щoктыны Coјузнoй рeспублeкaсa нaркoмпpoсjaслы пырыс-пыр-жo кoтыртны уж нaучнo-мaркeтcкoй пpoгpaммajaс лoсoдoм куҗa, суjны сeтчo вoзын урчeтaлoмтopjaсoс бурa cіcтeмaтeкoн

Тaыс oпpіч ФЗУ дa тeхнeкoн мeд вeлoдчo 1400 cурc мoрт.

Бырoдaм нeгpaмoтнoст. Быд ужaлыс мoртлы кoлo лoны вeлoдчoмoн.

(чужан кыв, математика, фізика, хімія, географія, історія) да медым таё велёддм программас серті почіс-нін заводітны велёдны 1932 во январ 1-д лунсаь.

Программас выльов відлаломкд ётщощ наркомпросјаслы колд прімітны мерајас, кодјас обеспечітасны выль программајас серті велёдм (учітельјасос інструктірујтм, колана індодјас ізда-вајтм да с. в.)

Советскіј школајасын велёддмё уна пёлс выль методјас пыртігөн, кодјас отсалдны воспітатны соціалізм стріітмё во-змостчыс јоздс, колд чорыда тышкасны неммөвышттм методі-ческкіј прожектерствокд 1), воцыв практика вылын прөверіттм методјас массөвја сујомкд, коді торја-нін јона тдчывліс ббрја вылыс „метод проектјас“ сујом, кодјас петоны антіленінсккіј теорі-јаыс „школасө бррөдм“ выль. Школајас ужд подув пыдфчыс „метод проект“ сујны заводітлм збыль вылас нуөдө вөлі школа-јасө бррөдмө, кістөмө.

ЦК щөктө сојузнкіј республикаса наркомпросјаслы органи-зујтны да пуктыны колана выјдз научно-исследовательсккіј уж-партіјалыс медбур вынсө таё ужас кыскөмөн да зікөз перестро-ітны сіјс марксістско-ленінсккіј сурдс выль.

Төд выль бостөмөн, мыј коммуністическкіј воспітаннөдм сурдсыс лөд політехніческкіј велёддм, кодлөн колд сетны велөд-чысјаслы „наукалыс подувсө“, төдмөдны велөдчысјасос „теоріјаын і практикаын производствовывса главнкіј отрасльјаскд“, кутны „топыд јітөд велөддмын производітelnöј ужкд“, щөктыны сојуз-нкіј республикаса наркомпросјаслы 1931 во чөж паскыда воставны школајасө мастерсккіјјас, ужалан вежөсјас, школајаслыс сіјө ужјасөд јітны договорјас вөчалөмөн предпріятөјаскд, совхозјаскд, МТС да колхозјаскд.

Школајасын велөддм производітelnöј ужкд јітмсө колд нуөдны сіі, медым велөдчысјаслөн став общественно-производи-тelnöј ужыс вөлі сетчө школаса учебнкіј воспітатelnöј могјаслы.

Предпріятөјассаь, совхозјассаь, МТС да колхозјассаь сетны колана отсөгјас наркомпросјаслы таё торсө могмөдны, сетны тырмымөн оборудованнө, інструментјас школнкіј мастерсккіјјасө, сетны квалифіцірованнкіј робочјасос да спеціалістјасос таё, ужјаснас вескөдлыны, педаго јаслы производственнкіј ужјаснас төдмө-дігөн отсөг выль да с. в.

Сојузнкіј республикаса наркомпросјаслы быд рајонд да кар-јасө лөбдны образцовкіј школајас, пуктыны најдөс буржык матерјалнкіј условіө выль, сетны медбур велөдысјасос, медым велөдысјас массаыс, робочјас, колхозчыкјас да велөдчысјас вермісны велөдчыны на вылыс політехніческкіј школајас лөб-дөмө.

1) Прожектерство—сіј сешдм планјас олөмө нуөдм, кодјас оз тујны лөб-сөвсем оз ковны олөм сертіыс (редакціја).

Медым отсавны школајасѳс політехнічируйтѳмлы, сојузнѳј республикаса наркомпросјаслы 1931-1932 велѳдан во вылын ковмас котыртавны ыыжыд політехніческѳј музејјас да кытѳнјасын емѳс крајеведческѳј музејјас, воставны аслыс політехніческѳј вежѳсјас. Тајѳ меропріяттѳсѳ олѳмѳ нуѳдны ВСНХ-лы сетны фінансѳвој да органи-ационнѳј отсѳг. Наркомпросјаслы государственнѳј издательствојаскѳд ѳтвылыс лѳсѳдны тѳпѳвѳј політехніческѳј бібліѳтекајас ас кыввылын. Наркомпросјаслы киноорганизаціјајаскѳд ѳтвылыс лѳсѳдны меропріяттѳјас школајасын кинојас петкѳдлѳм куза, меѳса-ын політехнізаціја јылыс.

Соціалізм періѳдын, кор пролетариат классѳвѳј тыш чорѳѳдѳмѳн чікѳј бырѳдѳ торја классјас, торја ыжыд коланлун лѳѳ школајасын выѳержаннѳј коммуністическѳј воспитаннѳ сетѳм вылѳ да школајасын велѳдчыс челаѳлы антипролетарској ідеѳлогіја сетѳм вылѳ вѳча чорыд тыш нуѳдѳм.

Сыкѳд ѳтщѳщ ЦК щѳктѳ партіјнѳј организаціјајасѳс, чорѳѳдны школајасѳн вескѳдлѳм да ас віѳѳдѳм улѳ бѳстны общественно-політическѳј дісціплінајас семілеткајасын, педѳтехнікумјасын да педвузјасын велѳдѳм.

Ічѳг школајасын велѳдчыс артыда челаѳѳс ѳбјажітана велѳдѳм јылыс. ЦК 1930 во јул 25 лунса шуѳм срок кежлѳ олѳмѳ пѳртны колѳм јылыс казтыштѳмѳн, Централнѳј Комітет, меѳым ѳдјѳн-жык пѳртны олѳмѳ партіјалыс программа, общеј да політехніческѳј образованнѳ 17 арѳсѳѳ став челаѳлы да том јѳзлы сетѳм јылыс, щѳктѳ СССР-са Совнаркомлы лѳсѳдны план ставѳс оізім вѳса ѳбјажітана велѳдѳм јылыс.

II. Бурмѳдны школајасын методіка боксањ вескѳдлѳм

Војтырѳс велѳдан јукѳдјаслыс жебынік кадр да школајасѳн методіка боксањ ѳмѳла вескѳдлѳмсѳ инѳдѳмѳн, ЦК щѳктѳ культпроплы наркомпросјаскѳд да нацкомпартіја культпропјаскѳд ѳтвылыс тѳ-лысѳса срокѳн разработатны меропріяттѳјас марксістско лѳнінскѳј кадрјас војтырѳс велѳдан јукѳдјасын методіка уж вылын ужа-лысјасѳс лѳсѳдѳм куза да тырмѳдны методіческѳј руководствоѳ партіјаныс меѳбур теоретическѳј да педагогіческѳј вынѳн.

Педагогіка куза научно-ісследѳвателскѳј інѳтутјаслыс школа-ласа практическѳј могјасыс тѳдчымонја ородчѳмсѳ пасјѳмѳн, ВКП (б) лѳн ЦК щѳктѳ сојузнѳј республикаса наркомпросјаслы туйѳдны научно-ісследѳвателскѳј інѳтутјаслыс ужсѳ сетѳѳ: меѳым тѳдмавны да ѳтутавны школајасын практическѳј ужјаслыс опытјасѳс, меѳса-ын політехнізаціја куза.

ѳбјажытны сојузнѳј республикаса наркомпросјасѳс лѳсѳдны војтырѳс велѳдан јукѳдјас сісѳемаѳ інструкторскѳј інѳтутјас, заводітны рајонјассањ, ущіѳлјаслы практическѳј отсѳгјас сетѳм могыс да најѳ быдлуна велѳдан ужѳн вескѳдлѳм могыс. Інструкторскѳј составас борјыны опытнѳј ущіѳлјас пѳыс быд рајоныс жыкѳс, кодјас тѳдѳны школасѳ да сылыс могјасѳс.

Обжакітны став коммуністјассѳ, кодјас ужалѳны војтырѳс велѳдан јукѳдјасын, пырыс-пыр-жѳ тѳдмѳдны школајаслыс ужсѳ методіка боксањ.

Коммуністическѳј акаѳеміја бердса педагог-марксістјас общество воѳд сувтѳдны могѳн наркомпросса заѳањѳ сертї разрабатјтны мед гырыс вопросјассѳ ушїтелстволы быѳлунја ужын методическѳј отсѳг сетѳм могус.

Вылїѳв відлавны педагогіка куѳа периодическѳј став издањѳјассѳ налыс качествасѳ збыл вылѳ бурмѳдѳм могус да школајаслањѳ да најѳ нуждајаслањѳ банѳн бергѳдѳм могус.

Редакціоннѳј апаратас быѳ кыскыны велѳдысјасѳс (ушїтелјасѳс).

III. Кадрјас

Ушїтелјас пѳвсын ужалїгѳн колѳ руководствуйтчыны сїѳ инѳѳд сертї, кодѳс сетліс Ленин 1922-д воын: „Нарѳднѳј ушїтел колѳ пуктыссыны мїјанын сы вылнаѳ, мыј вылнаын сїѳ ѳкор езулавлы, оз сулав, ѳї ѳкор оз ло буржуазнѳј обществон“ (XVIII-том, 2 част, 115-д лїстбок).

Всеобвч олѳмѳ пѳртѳмсањ кадрјас лыд соѳѳм да налыс квалификаціјасѳ кыпѳдны коланлун артыштѳмѳн, шѳктыны СССР-са Госпланлы да сојузнѳј республикаса наркомпросјаслы 2 тѳлысеа срокѳн лѳсѳдны план педагогическѳј кадрјас гѳтѳвїтѳм куѳа, кодѳ сертї мед вѳлі тырмѳ велѳдысјас став іѳѳт да шѳр школајасѳ, да сетны сїѳ плансѳ СССР са Совнаркомлы вынѳѳдѳм вылѳ.

Котыртны велѳдысјасѳс заводса, совхозса, МТС да колхозса производствѳсѳн (ужјасѳн) тѳдмасѳм куѳа, сещѳм ногѳн, медым 1931—1932 велѳдан во вылын вермісны тѳдмѳдны тајѳс велѳдысјас став составыс.

СССР-са Наркомземлы агрономјасѳс велѳдан школајасѳ велѳдчыс лыдсѳ артыштїгѳн колѳ артыштны, унаѳ колѳны ШКМ-јасыс, а сїѳ-жѳ і сетны војтырѳс велѳдан јукѳдјаслы колана отсѳгјас производство вылыс ШКМ са ужѳ агрономјасѳс кыскѳм могус.

Став індустрїалнѳј да с-хоѳајственнѳј вузјасѳ пыртны школа полїтехнїзїрутан методјаскѳд да производственно-технїческѳј постановкакѳд тѳдмасѳмјас.

ВЛКСМ ЦК-лы да сојузнѳј республикаса наркомпросјаслы шѳктыны лѳсѳдны торја меропріјатѳјас пїѳнер вожатѳјасѳс бѳрјѳм куѳа, најѳс уж вылѳ закрепїѳм куѳа, налыс общїѳ да спеціално-педагогическѳј квалификаціјасѳ кыпѳдѳм куѳа, артавын најѳс вылѳ педагогическѳј кадр лѳсѳдїгѳн, кыѳї колана резерв (запас).

Госпланлы, НК-фїнлы, рабпрос ЦК да сојузнѳј республикаса наркомпросјаслы сетны да с лунја срокѳн разработјтны меропріјатѳјас іѳѳт да шѳр школајасын велѳдысјаслы ужѳн кыпѳдѳм куѳа.

Сојуз рабпрос ЦК-лы Сојузнѳј республикаса наркомпросјаскѳї ѳтвыв тѳлысеа срокѳн разработјтны велѳдысјаслы дїференцірован-

нõй сiстемадн уждондн мынтысõм районяс, квалификация да уж качество серти. Продуктадн да промтовардн велддыясõс снабжайтõм колõ нуõдчысыны тацõм ногдн: каржасын да промышленнõй районясын робочõйяслы тупкыса распределителясõ да столовõйясõõ прикрепляйтõмдн робочõйяскод нормаясõн. Колхозясын велддыяслы продовольствийõ сетчысõõ колхозса продовольственнõй фондые сийõ районса промышленнõй робочõйяс нормадн; сиктса велддыясõс промтовардн да промышленнõй производствоса продуктадн, а сиз жõ и районясын, кони колхозясыс абуõс-на, сетчысõõ централизованнõй снабженнõ фондясыс сийõ районса промышленнõй робочõйяс нормаон.

Велддыяс пõвсын ужалигдн паскõдны социалистическõй ордыясõм да ударничество, быд ногыс поощрайтны ударник велддыясõс.

IV. Ичõt да шõр школаяслõн материалнõй база

Пасяны, мый школаяслõн материалнõй база—выль керкаяс стрõиталõм, важяссõ ремонтурталõм, велддан пособийõяс да оборудованнõйяс лõсõдõм—некытчõ тырмытõм да сийõ õтнасдн медсасõ пыкõ школаяс бурмõдõмсõ, ЦК щõктõ союзса Госпланлы разработайтны школа улõ выль керкаяс стрõитан вивоа план. Лыффыны обязательнõйõн став выль строительствояс вылын школаяс стрõитõгõм ештõдны школаясыс ужавны заводичиг кежлõ.

Медым паскõдны школа керкаяс улõ фондсõ, ЦК щõктõ местаясыввса партийнõй да сõветскõй органясылõ бõр прõстмõдавны школаяс улõ важ школьõй керкаясõсõ, кодяс онõз-на абу школаяс улын, а сиз-жõ и сетавны школаяслы кулакясылы босталõм керкаяс. Колõ паскыджыка кыскыны школаяслыс материалнõй база жонмõдõм вылõ да велддыяслыс олõм бурмõдõм вылõ колхозясылы инициатива да средствояс.

ВСНХ-лы лõсõдны учебнõй да школьнõй оборудованнõ да пособийõяс лõсõдан Ставсоюзса промышленнõй обьединеннõ. Сийõ обьединеннõысылы производственнõй плансõ вилавны 2 тõлысса срокõн, сещõм расчõтõн, медым 1932 воын унжыклас ичõt да шõр школаясыс вõли снабдитõма колана учебнõй оборудованнõдн. Союзнõй республикаса наркомпросясылõ тõлысса срокõн, лõсõдны колана заявка да сетны ВСНХ-õ, политехнической оборудованнõ вылõ да учебнõй пособийõяс вылõ стандартяс лõсõдõмдн.

Щõктыны СССР-са ВСНХ-лы сетавны школаясõ станокяс, инструментяс да быдсама пõлдõс шыбласяс (брак, лом, лоскут), кодсõ оз вермыны испõлзуйтны предприяттõдн да кодяс туйõны робочõй комнатаясõ да школьнõй мастерскõйясõ.

Союзнõй республикаса совнаркомясылõ, край да обисполкомясылõ да промкооперация органясылõ медичõt срокõн организуйтны местаяс вылын массõвõй, школаяслы учебнõй оборудованнõ да учебнõй пособийõяс, местнõй ресурс сы вылõ испõлзуйтõмдн.

V. Школајасөн вескөдлөм да управляйтөм

Сојузнöй республикаса наркомпросјаслы ассыныс ужнысö организуйтөм куза бөрја војасас лөм успехјассö пасјөмөн, партијалөн ЦК индö, мыј школаса уж оз вермы бурмыны качество боксаыс, оз-кө ло чорыда кыпöдöма наркомпрос органјассаң школајасөн вескөдлан уж, оз-кө ло регыдөн вужöдöма оперативнöй, конкретнöй да дифференцированнöй вескөдлөм улö, торја областјаслы да районјаслы хожајственнöй да политическöй тöдчанлунсö да национальнöй торјалöмсö пыдди бостөмөн да с. в., да медем војтырöс велöдан быд эвенолы вöли быд сетөм уж куза пунктöма чорыд ответственност. ЦК корö војтырöс велöдан жүкөдјаслыс выль нога уж да вескөдлөм, кычi кыпöдö школајас вожö да корö народнöй овмөсын социалистическöй реконструкция.

ЦК шöктö сојузнöй республикаса наркомпросјаслы чорыда перестроитны војтырöс велöдан жүкөдјаслыс вескөдлан практикасö, портны сiдс збылыс вылö пперативнöйö да дифференцированнöйö, котыртны став тöждысөм (вниманньöсö) меда тöдчана промышленнöй районјасö (металл, изшом, иерп да с. в.), совхозјас, МТС-јас, дорвыв коллективизируйтөм районјасö, выль строительствојасö. Чöвтны „уравнительнöй“ ногөн вын да средство жүкөд, чукөртны најöс социалистическöй строителствоын ныр нуөдыс участокјасö.

Сојузнöй республикаса наркомпросјаслы школајасөн вескөдлөм куза лөсөдны јединоначалјö. Профсојузнöй организаціясаң тајö ужын сетны војтырöс велöдан жүкөдјаслы колана отсöг.

Сојузнöй республикаса наркомпросјаслөн колö котыртны отсöг велöдысјаслы ужавны, кыпөдны велöдысјаслыс школаын ужалөм куза ответственност кутөм да поощрајтны бура велöдысјасöс.

Челафјаслыс аорганизація управленньöсö школајасын сувтөдны сiчi, медем налөн ужыс индома вöли школаын вежбра дисциплина да велöдчан качество кыпөдөм вылö.

ЦК лыфöдö, мыј медем сојузнöй республикаса наркомпросјас бура вермисны нуөдны олөмө тајö постановленньöдын пунктөм можјассö, налөн колö востыны чорыд тыш војтырöс велöдан органјасын сешид элементјаскөд, кодјас торкалөны да вожсабны тајö постановленньö серти школајасын уж бергөдөмкөд да велöдан качество кыпөдөм пыдди ыштöны левацкöй сорнијасөн либö кысебны бөрö буржуазнöй школалан.

ЦК пасiö социалистическöй строителствоын школајаслыс ыжда-лун (значеньö) кыпалөмсö, ЦК шöктö став организаціяјассö дүдүвтөг нуөдны чорыд тыш партијалыс школајас уж куза политикасö оппортунистическöй, ағытенинскöй вежнөдлысјаскөд. Школајасöс политехнизирүтан тујын медыжыд опасностсö вермөмеаң партијалыс политикасö вескыдыв оппортунистјас ног вежнөдлөмкөд вермаөбмын успехјасыс, кодјас вöли öткажигчөны школајасöс политехнизирүтөмыс, колөны вöли важ нога словеснöй школа велöдөмсö практикыс орөдөмөн, шöктö чорчөдны тыш „школајас бырöдан“

теоріякѡд, велѡдыгаслыг ролѡ чінтыгаскѡд, кодјас петѡны партіялыг політїкасѡ шујгавыв оппартунїстјасног вежнѡдлыг-жасан.

ЦК котыртѡ став партїнѡј органїзаціјаслыг внїманнѡсѡ массѡвѡј школајас вѡсна тѡждысѡмѡ, велѡдыгас ужалѡмѡ да школајас вылѡ быд лунја конкретнѡј руководство сувтѡдѡмѡ.

ВКП (б)-лѡн ЦК.

СОВПАРТШКОЛА ПѢРТѡ ОЛѡМѡ ВКП(б) ЦК-лыг ШУѡМСѡ

Ҁчѡт да шѡр школа јылыг ВКП(б) ЦК-лѡн 1931-д во сеп-табр 5-ѡд лунса шуѡмыс лѡѡ школајаслы боевѡј программан тајѡ тѡвса велѡдан во кезлѡ. Сїјѡс колѡ пырыстѡм-пыржѡ пѡрт-ны олѡмѡ. Сїз корѡ ѡнїја кад, сотсїалїстїческѡј строїтелстволѡн ѡнїја кадса могјасыс.

Тајѡ шуѡм сертыс Совпартшкола заводїтїс перестроїтны ае-гыс ужсѡ 1931-32 велѡдан во кезлѡ. Велѡдыгас пѡвсын да велѡд-чыгас пѡвсын тајѡ шуѡмсѡ (да Постышевлыг вїсталѡмсѡ) вѡлі проработажтѡма да сѡтѡма практїческѡј инѡдјас школалыг уж бурмѡдѡм куѡа.

Вылпѡв вїдлалѡма школалыг неперерывка 1932-д во кезлѡ. да сѡдтѡма кадсѡ теорїтїческѡј (велѡдѡм) уж вылѡ, чїнтѡма кадсѡ практїка ужлыг (выїезднѡј практїкалыс). Теорїјалѡн да практїкалѡн соотнѡшеннѡыс колї 4-1, некѡ лыѡфыны быдлунја практїка под-шефнѡј пунктјасыс.

Вылпѡв вїдлалѡма велѡдан план. Сѡдтѡма час лыдјас обще-образовательнѡј предметјас вылѡ. Комї кыв вылѡ, математїка да јестествознаннѡ вылѡ сѡдтѡма 200-220-сан да 300 часѡз.

Сујѡма вылвѡдан торјас дїсцїплїнајас — аңвїрелїгїознѡј пропаганда, маркїстскѡј технїкалѡн їсторїја, сѡветскѡј хоѡажство.

Проект метод вылѡ вужѡм, кодѡс вѡлі пыртѡма 1-ја курсѡ, вежѡма (дугѡдѡма) Наркомпросан торја шѡктѡм куѡа.

Пыртѡма брїгаднѡј формаа уж. Брїгадајаслы ужавны лѡсѡдѡ-ма (выработажтѡма) положеннѡ, кодѡс вїдлалѡма предметнѡј комї-сїјајас вылын да велѡдыгас чукѡрын, лѡсѡдѡма учѡт нѡдѡн об-шѡј форма.

Вїдлалѡма да лѡсѡдѡма сїстема (ужалан ног) быдлунја прак-тїка ужлы обезлїчка бырѡдѡм боксан да теорїјасѡ практїкакѡд-їтѡм боксан.

1 ја курс 1-ја семестрас зїкѡз мездысѡ практїка ужыс.

Котыртѡма пропсеїнарјас II-да III курсса пропагандїстјасыс,

мытöны пуктöма медыжыд мөгөн — велöдны II курссаы III-д курслы смена выль (найс регыд лезаласны), а III-д курссаыс кутасые вескöдлыны, отсавны II-д курссаыслы.

Торжöдöма аслыс лун партпросвещеннöлы (быд 10 лун пинь отчыд), кор став велöдчысасы да велöдчысасыс кутасын велöдны текушщöй тольикалыс öчерöднöй вопросяс.

Видлалöма велöдчысасыс да велöдчысасыс нагрузкаясö, чинталöма лишнöй нагрузкаясö, бырöдöма обезличка.

Быд курсын лöсöдöма кöлтчысасыс торжөн велöдан уж. Торја план серти дорыв нуöдчысö воспитательнöй уж I курса велöдчысасыс пöвсын. Велöдчысö ВКП(б) да ВЛКСМ-лөн устав да программа.

Нуöдчысö синайс велöдöм. Вербуйтöма 130 морт синайс велöдчысö. Торжөн велöдчысö (гöтöвитчысö) 6 морт вербуйтны синайс велöдчысасыс да пуктыны на костын уж местаяс вылын, öчавлыны конференцияяс.

Нöшта, велöдчыс кытыртчысны кружокö текушщöй полтика методика да техника велöдöм мөгыс, кытö кыскысöдны щöш мукöд школаясыс велöдчысасыс.

Тажö став меропрятöбжасыс вайöдны öти цельö — кыпöдны велöдöмлыс качествö, сетны бура велöдöм кадр Коми областса социалистическöй строительстволы, кызи инöдма Сталин да кызи инöдö ВКП(б) ЦК шумын.

Петроков

Пропагандистжасыс гөтөвитан ужын ЫЖЫД ПРОРЫВ

„Основной проблемой в дальнейшем развертывании партийного просвещения, как и на многих других участках нашей работы, является проблема пропкадров... Партия должна иметь достаточно многочисленный, достаточно крепкий состав пропагандистов, который бы обеспечивал бесперебойность работы нашей сети партпросвещения“.

(Из отчета т. Кагановича на XVI съезде ВКП(б).)

„Для обеспечения широкого развертывания партийного просвещения поставить перед парторганизациями задачу подбора и квалификации кадров пропагандистов путем:

а) выдвижения и подготовки кадров рабочих пропагандистов с таким расчетом, чтобы уже в текущем учебном году обслужить рабочими пропагандистами не менее 50 проц. низовой сети партийного просвещения в промышленных районах;

Совпартшколаын велѳдчѳны.

б) организация специальных курсов подготовки и переподготовки деревенских пропагандистов из состава кадров батрацкого, бедняцкого и колхозного актива деревенских организаций. «Обязать парторганизации использовать, как правило, на пропагандистской работе всех окончивших на протяжении 1929/30 г. курсы подготовки и переподготовки пропагандистов».

(Из постановления ЦК от 10 сент. 1930 г.)

Таѳк щѳктѳ центральнѳ комитет гѳгѳвитны пропагандистјасѳс. Таѳе гѳгѳрвоанажык да таѳе јаснѳјжык тајѳ вопрос куѳаыс он куж шуны.

Таѳкѳн-жѳ колѳ гѳгѳвитны пропагандистјасѳс Комі областын. Мѳјан нѳшта мукѳд места сертѳ јонжык-нуждаыс ем пропаган-дистјас вылас. Мѳјан политическѳј уровеньс партѳечјасѳѳн дај став ужалысјасыслѳн улынжык, мѳ—јѳѳт, колѳѳм наѳја дај мѳјан зев јѳѳт промышленнѳј пролетарјат. Мѳјан зев јона колѳ ужавны партјеч-јаслы да ужалысјаслы маркѳистско лѳнѳнскѳј воспитаннѳ сѳгѳм вылын. Мѳјан вывтѳ еѳа пропаган-дистјас.

А кызѳ мунѳ мѳјан пропаган-дистјасѳс гѳгѳвитан уж? Зев жеба. Сѳнѳабр тѳлыс заводѳтѳгѳн Обком прѳмѳтѳс ЦК пропгрруппалыс-план пропаган-дистјасѳс гѳгѳвитан курсјас восталѳм куѳа. Тајѳ план сертѳыс колѳ вѳлі Сыктывдѳн, Кулѳмдѳн да Јемдѳн рајонын

сентябр-ноябр тӱльясӧ гӱтӱвӱтны 108 партпропагандистӧс да партячейка секретарӧс. Таыс кынзи шӧщ вӱли примӱтӱма план курсяс пырыс-жӧ лӱбодны комсомольској пропагандистясӧс да секретарясӧс 150 морт.

Тайӧ курсясӧс нуӧдны вӧли индалӱма обкомсан торја бригаадяс пропгруппаса шӱеняс вескӧдлӱм улын.

Кушӧма пӧртчӧ олӧмӧ тайӧ планыс мӱжан ем сведеньӧяс октабр 25 лун кежлӧ.

1. Сыктывдӱнын гӱтӱвӱтӱма 15 партпропагандистӧс (унжыкыс кандидатяс) да партячейкаса 4 секретарӧс, ставсӧ 41 ныфдӱ 19 морт.

2. Кулӧмдӱнын пропагандист да ячейкаса секретарӧ велӧдчыны 13 партӱеч, на пыс 11 морт кандидат, а планыс лыфдӱма вӧли 34 морт вылӧ.

Сӧмын комсомол курсяс вылӧ локтӱмаӧс унжык, 47 морт 40 ныфдӱ план сертӱ.

3. Жемдӱнын план сертӱ вӧли колӧ гӱтӱвӱтны 17 партпропагандист да 16 партячейка секретар, а ӧнӧз абу гӱтӱвӱтӱма ныдӱти мортӧс. Комсом. курсяс вылын велӧдчыны 36 морт, а план сертӱ колӧ вӧли 54.

Кызӱ артмӱс тащӧм гажтӧм серпасыс?

Жемдӱнса РК курсяс заводӱтчытӱлыс-на шуӱ, пропагандист курсяс вылӧ пӧ корны некорӧдс, ставыс кылӧдӱан уж вылынӧс, оз адчыны 33 мортӧс 231 партӱеч пыс. РК зев дыр ез сег индӱм жӧздӧ курсяс вылын велӧдчыс бригаадӧ. Кодӱяс чукӧртчыны велӧдчыныс, ставыс ӱчӧтик грамотаа комсомолечяс, велӧдчыны кӧчыс помещеньӧдын.

Сыктывдӱнса курсяс вылын журалыс гӱжӧ, партячейкаяс-пӧ зев омӧла вӱздӧдӱны тайӧ курсясӧс чукортӧм вылӧ. Ысталӧмаӧс 16 арӧса комсомолечясӧс, призывайтчыс-ясӧс да лӱкпунт помавтӧм жӧздӧ. Курсяс помавтӧз ез сетлыны сом, ныӧм вылӧ вӧли сожны курсантяслы. Таӱк-жӧ ӱк гӱжӧ кулӧмдӱнса курсясӧн журалыс. Ячейкаяс-пӧ ысталӧны жӧздӧ ӱк туйтӧмӧс, кандидатясӧс да лӱкпунттын велӧдчӧм жӧздӧ. Кулӧмдӱнса ражком сесеа тайӧ пропагандистяс пыс-на индӱма да с партӱечӧс да комсомолечӧс ӱк мӧд пӧлӧс уж вылӧ.

Тащӧм отношеньӧ-кӧ партпросвещеньӧ да пропагандист гӱтӱвӱтан уж вылӧ колӧ воӧд вылӧ Ражкомяс да ячейкаяс боксан, некор ог мӱ саммӧ сувтӧдны кок жылас воспитательнӧј уж, ог вермӧ гӱтӱвӱтны партӱнӧј кадряс. Тащӧм ужтӧ колӧ лыфдӱны практика вылын нуӧдан оппортунизмӧн.

Серт емӧс ӧткымын ӱ бурторяс, шуам Кулӧмдӱнса курсантяс веллалӧмаӧс сӱктясӧ вербуӱтны жӧздӧ вӧрд ужавны, волаӧмаӧс колхозяс. Но став ужӧс курсяслыс артыштӧм борын лӧб шуны — партпропагандистяс гӱтӱвӱтӱмни лӧс прорыв. Колӧ зевтлыны Ражкомяс вылӧ, зевтлыны ячейкаяс вылӧ да бырӧдны лӧдм прорывсӧ. Коло пӧртны олӧмӧ ЦК-лыс директӱвасӧ та куӱта, кодӧс мӱ вӧждӱм гӱжӧд воӧас.

Старцев.

Школајас, колхозјас, Школа перестроітан ужын вöтчöј КУЛÖМДИНСА ШКОЛА БÖРГА

Коммунист партија ЦК-лыг школајас јылыг шудм олöмö пöртны ми вермам сöмын сек, кор школајас збылыг перестроитасны уж, јитчасны производствокöд—заводкöд, колхозкöд, лесопункткöд, кор збылыг школаöс производство под вылö сувтöдöмөн пöлтехнизирујтчасны.

Тажö абу сöмын школарөн уж, тајö вермас лоны сöмын секи, кор бостчасны став ужалыг јöз отчасны јонмöдны школасö, кор став партијнöј да общественнöј организацијајас пондасны лыдфыны ассыныг могöн и збылвылыг пондасны тöжбыгны школа понда.

Міјан школајас омöлана тышкасöдны партија бојевöј лозунгјас понда, абу најö ужалыг јöзöс хоҗајственнöј планјас тыртöм понда возмостчыны чуждöдыгјас абу, на јитчöмаöс олöмкöд.

Но емöс-нин и öткымын кыпöдчыг школајас. Налыг босчöм колö крепітны, кыпöдны нöшта вылöжык пöлтехническöј школа понда тыш.

Кулöдінса районнöј опорнöј школа кöсјö бостчыны тајö ужö сөлдöмыг. Сөрт, öнi төдчымөнја вермöмјас, уж бурмöдöмјас оз-на тыдав, но педколлектив ас воэö бостö обязаствелствојас,—вöчöдны договорјас колхозкöд, лесопункткöд.

Школа пунктö ас воэö могöн—100% челаöс школаö кыскöдөн дöсöдны школаын кык блуфјыг пöс сојан дај стöкан копөј. Всеобуч фондö кöсјöдны чукöртны добровольнöј взносјас 2000 шайт.

Метод сöвет планјас да программајас видларöм бöрын, марксистско-ленинскöј педагогикаыг торја проблемајас велдöдм бöрын кöсјысöдны тезисассö ыставны районö, сиктса школајаслы.

Школа пыр кöсјысöдны разöдны 200 екз газет.

Итернациональнöј воспитаннö лептöм понда школа јитчалö мүккöд сорниа јöзкöд, кыскыны кöсјöдны МОПР-ö 75% мында челаöс и 50% батмамсö. Лöвöдöдны СВБ и сы пыр сузöдны ещавылö 30 „Безбожник“ газет.

Кöсјысöдны ужавны вöрын, колхозын.

Колхоз, ас сајсан, школылы сетö 5 верстак и колан струментјас. Сетö 50 пудовна картупöл, 80 кг. капуста. Колхозчыкјас ас-саныг ыстöны представителјасöс школнöј организацијајасö, метод сöветö, педколлективö.

Леспромхоз школылы кöсјысö сетны инструкторјасöс, вөрö муныгјаслы вöвјас да общежитіјö, педколлективö индö торја представителöс, мастерскöјö сетö 2 пила, 2 чер, 2 струж, 3 гогын.

Колхоз ассаң мастерскöйн ужавны, челадöс мастерствоö велöдны, сетö торја мортöс.

Тажö петкöдлö, мыј школа кужöма мобилізүтны партија шубма-јае гöгöр общественност, кöсјö тырвынјöрöн нуöдны уж.

Но тајö сöмын на боетчöм. Öнi мог, тајö кöсјысöмјассö пöртны олöмö.

Школа ас кöсјысöмын. (дoгoвoры) омöла пасјöма антiрелигiознöй воспитаньö жыльы. А на район гöгöр меdса-нын јона паскалöма сектанство (Керчомја, Мыс i м.). Та гöгöр опорнöй школалы колö кыпöдны чорыд личöдлытöм тыш.

Мукöд, районјаслы Кулöмдинса школалы, боетчöм колö имiтны аслыныс i нуöдны уж выль методöн.

Меdса-нын јона да чорыда колö босчыны Сыктывкарса областнöй опорнöй школалы, кодi öнöч-на век опорнöйöн вöли сöмын кабала вылын, öнöч-на нiнöмтор ез вöч, öнöч-на став ужсö вöли лeчöма самогoк вылö.

Ичöт Иван.

ЛИТЕРАТУРА В ШКОЛАХ ПОВЫШЕННОГО ТИПА

(Вопрос ставится в [дискуссионном порядке].)

После постановления ЦК партии о методах работы в школах, ставятся перед нами важнейшие проблемы в системе воспитания молодого поколения. Метод или вернее техника работы по тем или иным дисциплинам является важнейшим моментом в деле подготовки нового социалистического кадра. Это основной, кардинальный **вопрос**, стоящий на повестке сегодняшнего дня среди педагогического кадра. Как поставить работу по той или иной дисциплине в школах пов.типа?

Я хочу поделиться с широкой массой учительства в области техники преподавание по литературным дисциплинам в школах пов.т. Воспитание является основной и центральной задачей сов. школы. Следовательно данной целевой установке подчиняется работа и в области преподавания литературы (языков и всех других дисциплин). Худож. литература является общественной силой, она — оружие в классовой борьбе, она вскрывает политические и социальные и философские воззрения того или иного класса или той социальной группировки, чьи настроения и взгляды отражают в себе данные художественные произведения. Литература—один из эле-

ментов общественно-политического художественного воспитания учащихся, „основная задача которого заключается в том, чтобы найти такие способы воздействия на чувство ребят, которые наиболее мощно и прочно воспитали бы их в духе коммунистических инстинктов, коммунистических новыков, коммунистических рефлексов“ (Луначарский). Этим самым ничуть не умаляется и познавательная способность учащихся над анализом художественного творчества писателей. Таковы целевые установки прохождения художественных произведений—как коми, так и русских.

Исходя из этого положения, строится в данном анализе и программа по литературе. Какова должна быть техника работы, чтобы лучше и глубже вскрыть анализ художественных произведений? Я поделюсь со своим опытом в области преподавания литературы в школах пов-тип. Литературу делю на целый ряд тем: 1) современную литературу на 4-5 тем, 2) историю литературы на 10-11, тем. Темы следующего порядка: а) Октябрьская революция в творчестве писателей различных социальных групп или б) гражданская война в творчестве писателей различных классов и т. д. Тема охватывает целый ряд писателей и целый ряд произведений. Напр. в последнюю тему могут входить след. писатели, начиная от пролет. писателей и поэтов и кончая мелкобуржуазными: начиная—Александровский, Кириллов. Д. Бедный; Серафимович, Фаддеев, кончая Вс. Иванова. Читка худож. произведений большей частью отводится на домашнее чтение.

Проработка материала проходит в следующем разрезе.

Весь курс (класс) делится на бригады (5-6челов).

1) Вводная к теме беседа для всех бригад соответственно указанным в программе темам, отдельным писателям и произведениям.

2) Чтение произведения в классе или домашнее с предварительно данными преподавателем указаниями.

3) Задание—инструкция:

а) выработка плана работы над произведением или над заданием.

**Чоръöдам тыш ленинскöй национальнöй поли-
тикаыс кежысжаскöд—**

**ВЕЛКОдЕРЖАВНÖJ ШОВИИСТЖАСКÖд,
национальнöй вопросын кызі медыжыд опас-
ностькöд, личöдлытöг тышкасны
НАЦИОНАЛ-ШОВИИСТЖАСКÖд!**

- б) контрольные вопросы.
- с) указание литературы.
- д) практические задания.
- е) общественная работа.

4) Проработка произведения проводится учащимися самостоятельно, бригадами, по разработанному плану между отдельными звеньями и между членами звеньев. Выполнение практических работ. Консультация.

5. Отчет бригад (каждая отдельно), проверка выполнения практических работ и усвоения. Коллективный и персональный учет.

6) Об'единение проработанного материала. Итоговые конференции. Каждый учащийся входит в весь круг работ, производимых коллективом над произведением. Соревнование между бригадами. Академический бой всех бригад.

Такова схема анализа проработки литературного произведения. Такова техника работы по литературным дисциплинам в школах пов'типа, и бригадный, и персональный учет. Что мы достигаем при такой системе работы? Полное и вполне достаточное усвоение данной дисциплины учащимися, удачное использование при этом социалистические формы работы—соревнования между бригадами, между отделениями курсами, ударничество—все это содействует в наименьший срок пройти литературу с наибольшим эффектом, с наилучшим усвоением данной дисциплины. И опыт показывает, что в кратчайший срок в 25-30 ч. можно проработать 4 темы и довольно с глубоким анализом. Здесь не ускользает и бригадный и персональный учет работы. На учете каждая минута. После проверки знаний и работы у бригады, не дожидаясь конференции она может приступить к разработке следующей темы (годовая программа учащихся на руках). Получается как бы непрерывка в работе. Когда вы проверили работу всех бригад, можно провести конференцию по данной теме совместно со всеми бригадами. Здесь проводятся итоги работы. Конечно, не только подитаживание работы, но и разрешение целого ряда важнейших вопросов социального, философского, чисто литературоведческого порядка. Вопросы на конференции должны глубоко различаться от контрольных вопросов. Здесь допускается и дискуссия, прения, обсуждения по какому-нибудь вопросу из проходимого материала. Здесь должны совершенствоваться творческие опыты учащихся, культура речи и умение высказывать свои мысли, слова, взгляды. Нам также необходимо дать нашему строительству людей, владеющих оружием слова. Требуется со стороны учащихся полное знакомство с литературными произведениями. При разработке больших произведений, напр Л. Толстого „Война и мир“; Чернышевского „Что делать?“ можно распределить читку по главам между членами бригады, потом они высказывают прочитанное на своих бригадных собраниях, делятся своими познаниями и разбирают критику, могут уже сдавать проходимую тему. Но чтобы эта

сдача знаний—проверка бригад не сводилась к формальной проверке. Бригадир и каждый член бригады отвечает за успеваемость своих членов, за постановку работы. Конечно, абсурдно было бы, если 2 или 3 из бригады сдали неудовлетвительно и бригада в целом снова должна сдать, это нелепо в школьной практике. Эти двое, получившие неудовлетворительную оценку, должны сдать снова, и бригада должна помочь им разобраться, и в то же время она может приступить к разработке следующей темы. Бригада сама должна контролировать выполнение работы своими членами, помочь и содействовать неуспевающим. Поэтому очень важным вопросом является и самый принцип построения бригад. Принципов очень много, мне кажется, что оно должно занять в печати особое место и вестись также в дискуссионном порядке. Ибо от самой структуры организации бригады зависит и ее работоспособность. Следовательно, в целом бригада и в частности бригадир являются ответственными за выполнение отдельными членами работы своего материала.

Каковы же необходимые условия для проведения в жизнь по данной системе? Во-первых, наличие в достаточной степени литературы: как—самих произведений, так и критического материала. Во-вторых, кабинет или, по крайней мере, наличие комнат, где могли бригады сосредоточить свое внимание на данной работе.

В-третьих, постоянные консультации преподавателем во время бригадных работ. Неверно, если преподаватель дал материал учащимся, а сам уходит. В этом отношении не бесполезно организовать штат консультантов из успевающих ребят, которые могли бы оказать содействие малоуспевающей бригаде, и отдельным членам ее. Кабинет литературы и языка является необходимым учреждением для ребят сов. школы (см. „школьный кабинет литературы“ 18-ое письмо из методических писем).

Н. Погов

От редакции. Печатаем статью I. Н. П. как обмен опытом своей работы не с целью показа идеального метода преподавания литературы, а с целью привлечения внимания всей учительской массы на затронутых вопросах с последующим их выступлениями на страницах нашего журнала по обмену опытом своей работы. При чем нужно предупредить т. т., что интереснее было бы для нас осветить не внешнюю сторону постановки занятий по литературе, а также и другим предметам, а гораздо ценнее показать технику проработки тем, технику извлечения всего ценного в воспитательных целях из отдельных произведений.

Напр. в каких разрезах прорабатывается произведение М. Горького „Мать“, как достигается анализ и усвоение основных идей этого произведения.

Редакция просит представлять материалы на коми языке, т. к. у нас нет возможностей заниматься переводом статей.

Марксистко-ленинскöй теорія тодмалом—МОГ БЫД ПАРТИЈЕЧЛÖН, КОМСОМОЛЕЧЛÖН, ПРОФСОЮЗНИКЛÖН, РОБОЧÖЛЛÖН, КОЛХОЗНИКЛÖН.

Визинса партпросвещеньнöлөн Колян төвса ИТОГАС

„Возрастающий размах социалистического строительства находящий свое отражение в гигантской программе третьего года пятилетки, задача ликвидации кулачества как класса на основе сплошной коллективизации, необходимость борьбы с правым уклоном как главной опасностью в партии и с рецидивом троцкизма, осуществление ленинской национальной политики, растущая потребность в кадрах требуют от партийных организаций в предстоящем году дальнейшего развертывания сети партийного просвещения и повышения ее марксистско-ленинского уровня“.

Из постановления ЦК ВКП(б) от 13/IX 1930 г. о задачах партпросвещения.

Визин районн ЦК-лыс тајö шуöмсö олöмö пöртны экономическöй да политическöй базајасыс вöли ыжыджык мукöд војасö берти.

Вөрлезан программаыс возза воваыс колян төв кежлö вöли кык мында ыжыджык. Колхозјас котыртан ужөн мукöд районјасын дорыс јона вöли бöжын. Нојабр 20 лун кежлö (1930 во) вöли котыртöма сöмын-на 9% мында.

Районнöј парторганизаціяас јуралысыс, кор вöли ачыс вöјöма оппортунизм нурö, сөрөыс щöщ вöли вöјтöма парторганизаціясö ставнас. Сесөа парторганизаціяыс (торја шленјаслөн стажјас сертыс) вöли зев-на том. Сывöсна вöлины партјинöј генеральнöј визыс ыжыд кежöмјас. Кулакјас ас уланыс јона вермывлисны кыскыны политикадн бөрö колöм робочöјјасöс, весигтö партијечјасö.

Тајö ставыс ыжыд подув вöли сетö колян төвса партпросвещеньнöлы.

Партпросвещеньё кезлө пропагандаст кадрясёс лёсёдём

Пропагандастясёс гётёвётём мёгыс арсаыс-жё вёли восталёма курсяс. Кык декадаа (20 лунја) курсяс пыр вёли лезёма 20 пропагандастёс. Кујим декадаа курсяс пыр комсомол актывыс 27 мортёс. Таыс ётдор пропагандастясёс велёдан төвса курс пыр, коді муніс Візінны нојабрсаи да апрель тёлысёз, вёли лезёма партијечясёс да комсомолечясёс 38 морт. Ставсё лоі велёдёма 85 мортёс.

Сізнас мі партпросвещеньё кезлө пропагандастясёс лёсёдём быд вёлёст јурё (сёмын Візін рајонё) 6-7 мортён. Тајё вёзвыв гётёвётём јёзыс партпросвещеньё ужын сетісны зев ыжыд отсёг. Сіз-жё јона ыжыд отсёг сетісны совпартшколаын велёдчыс практикантјас.

Став пропагандастјасёс закрепітёма вёли торја кружокјасё Медса јона јёзсё закрепіталёма вёли вёрлезан пунктјасын котыртём кружокјасё. Сіјё кружокјасыс бёрынас аснысё оправдај тісны.

Тавоса да колан воса партпросвещеньё уж

Тавоса партпросвещеньё ез вёв зік коккі кыпёднысё. Оз вёли тырмыны пропагандаст кадрјас, велёдчан ыгајас, велёдчанин-

Фото Пельмеговлөн.

Візін рајонын пропагандастјасёс гётёвётан курс вылын.
Велёдысыс—Прогруппаса шлен Јуркін јорт.

јас (помешченњас). Откымын организаціјас чунпырныс вѣлѣ вѣдѣдѣны партпросвещенњѣ вѣлѣ, отсасѣм пыѣдѣ падмѣдѣлісны.

Колѣ шуны, районнѣ парторганизаціја ЦК пропгруппа отсѣгѣн верміс ас кадын котыртны партпросвещенњѣ ужсѣ. Кушѣма вѣлі котыртѣма партпросвещенњѣ ужсѣ план сертѣ, петкѣдѣлѣ тајѣ таблицѣ:

План сертѣ ужалисны

Вѣрын	Сіктын	Ставыс	Вѣрын	Сіктын	Ставыс
31	16	47	28	12	40
1	2	3	1	6	7
—	1	1	—	1	1
32	19	51	29	19	48

Тајѣ нѣламын кѣкјамыс кружокјасас, кодѣ шѣрылѣссѣ быѣ вѣлѣст јурѣ вѣлі усѣ 3-4 кружокјасѣн, да таыс ѣтѣдор 10 лунја курсјасѣ да сінасјас (заочнѣ) вѣлѣдѣмѣ вѣлі котыртѣма 1351 морт. а колѣн воѣ тѣвса і гѣжса вѣлѣдѣмѣ вѣлі котыртѣма сѣмын (і кружокын) 203 мортѣс.

Тајѣ вѣлѣдѣчысјас пысѣ торјѣн бѣстѣмѣн вѣліны:

	Колѣн во	таво:
Партіјечјас	105—36,8%	217—85%
Партіјкајас	20—31,2"	16—33"
Комсомолецјас	28—5,6"	471—86"

Тајѣ лыдпѣсјасыс лучкѣ петкѣдѣлѣны, мѣј тавѣса партпросвещенњѣ колѣн вѣса сертѣ вѣлі јѣна вѣлын. Районнѣ парторганизаціја верміс чѣрыда кучкын партпросвещенњѣлы панѣдѣ мунысјаслы. Котыртны партпросвещенњѣ гѣгѣрыс партіјнѣ массѣ кызсѣ, сіѣ-жѣ колѣн вѣса сертѣ тѣво вѣлѣдѣчѣмыслѣн качествѣыс вѣлі јѣна вѣлын. ВКП(б) ЦК-лыс, Крајевѣј да Областнѣј комітетјаслыс шудѣмјассѣ Вѣзін районлѣн лѣі пѣртѣма олѣмѣ.

Брігадајас—партпросвещенњѣлѣн подулыс

Партпросвещенњѣ сѣтлѣн подулыс колѣ лѣны брігадајас. Брігаднѣј метода ужлыс бурлунсѣ зѣв бура петкѣдѣлѣны Вѣзін районвса партпросвещенњѣыс колѣн тѣвса опытјас. Вѣрын 29 кружок пысѣ вѣлі котыртѣма 13 брігада. Најѣ петкѣдѣлісны бурбоксан ассыныс чужѣмнысѣ, кызѣ вѣлѣдѣчѣмын, сіѣ-жѣ і вѣлѣдѣчѣмсѣ проізвоствѣлан да технѣкалан бѣргѣдѣмын.

Бостамкө велөдчысжаслыс занаттојас ыло волөмјас куца шөдрлыпасжасо, усө: сиктјасын январ 15 лун кежлө вөлі 72,8%, а вөрын—92,4%. Тажө торјалөмыс ставнас пошти усө бригадаса политкружокјас ыло, көні вольвлөмыс вөлі кажө 92%-сан 100% бз да весигтө ыложык (вольвлісны кружокјасас гјжсытөм вөлној кывзысјас).

Візөдлан-кө велөдчөм качествос ыло, сиз-жө медјонасө бригадајас ыло, көні арсаыс март 25 лун кежлө вөлі быд кружок ыло усө шөдрлыпас бостөмдн 11 занаттөбз (колан во вөлі 6-7 занаттөбн). Волины кружокјас, көні нуөдісны сөмын 3-4 занаттө, вөліны і сещөмјас, көні нуөдісны 23,25,28 (медса унаыс) занаттөјасдн. Тажө торјалөмыс унжыкыс усө вөрса бригадајас политкружокјас ыло да текушщөј политика велөдан сикса кружокјас ыло. Ос поз шуны, мыј омөла муніс уж колхозса кружокјасын, көні нуөдалісны сиз-жө 8-10 да весигтө 14 занаттөбз. Медса јона бура ужалисны вөрын Којгортса, Ужгаса, Гриваса, да Палаузса кружокјас. Налөн март 20 лун кежлө начальнөј школајасыс помалисны да велөдчісны ылыныжык шупөда школајасын 150 морт.

Медса бур социалнөј составсө, (бефнакјас, батракјас, робочөј-јас, колхозникјас) вөлі котыртөма асыс бригаднөј кружокјасө. Налөн велөдчөмыс да производствовысва ужыс муніс ордысөмдн да ударничестводн, сетісны төдчана бур результатјас производстволан да техникалан бергөдчөм бөксаы. Вахъин јортлөн котыртөм кружокјас примітісны встречнөј план 315 к/м. ыфди 400 к/м. ыло, асысө јавітісны ударнөјдн, чукөстісны мукөд кружокјасөс, асыныс кывнысө пөртісны олөмө. „Піла“ нима бригада— политкружок март 10 лун кежлө вөлі вөрлезан плансө асыс тыртөма 114%, „Звезда“—106%, колхознөј бригада—полігкружок—106%, да унжыкыс вөр пөрдан да кыскан фронтвылын петісны честөн—программа тыртісны 120% да даже 150% -да. Сиз-жө таыс өтдор став ставнас вужісны кылөдчан ужө, петкөдісны асыныс геројствосө первојја молевөј сплав ылын (посні јујасын) да пурјасан ужын.

Тракторнөј база кружокјас примітісны плансө содтөддн—140%-өз, бергөдчісны бура производстволан, кыпөдісны уж производітелност. Бөрінас, көні вөлі ужалө 100 свальщик да навалщик, кутісны вермыны сиз-жө ужсө ештөдны 36 морт.

Партпросвешеннө ужын кушөм оппортунистјаслөн чужөмыс

Мукөд јачејкајасын партпросвешеннөсө пыфди пуктытөмла ужнас ез вескөдлыны, ні ез весигтө өтчыд кывзывны некушөм руководітелныс докладјас. Ставсө вөлі лөзөма „САМОТЕК“ ыло да муніс зев ыжыд перебојјасдн, ез нуөдны чорыд ког партпросвешеннөсө быд јватіднөвкаын став организација да учрежденьјасдн прізнајтан лунөн (обще признанным днем). Та понда көн сурб „ештытөм“ улө лөйтчөмдн кружокјасыс зікөз кусалисны (общееобразовательнөј кружокјас—Појолын да Візінын; начальнөј политшко-

дајас—Куныбын, Межадорын, Чуклӧмын да Вічынын, кык комсомолескӧй політшкола—Кебра вӧручастокын).

Партпросвешченнӧ вӧлӧ, меџа јона оппортуністическӧй чужӧмсӧ петкӧдліс Куныбса канџідатскӧй группа. Најӧ пыџџи ез пуктыны областувса гачетлыс сїгналыџірујтӧмсӧ да мӧд во понвыв партпросвешченнӧсӧ ордӧсны. Вічынын муніс арнас кык декадаа да тӧвнас квајт тӧлысса пропаганџистическӧй курсјас, кытчӧ Куныбса канџідатскӧй группа ез мӧдӧдлы ӧті мортчы. Унаыс вӧлі прімітӧма мерајас, но налы нінӧм ез мӧртчы. Бӧрынас секретарсӧлоі сетны контролнӧй коміссіјаӧ відлалӧм вӧлӧ. Ез вӧв ошкана партпросвешченнӧ уж і Межадорын—сӧмын нуӧдӧсны кык кујім занаттӧ да сы вӧлӧ сувтісны.

Зев зумыда оппортунізм партпросвешченнӧ ужын вӧлі пуксӧма Појолын. Важ секретарыс Шујскӧй јорт рајонувса ужалысјаслыс ассӧ ачыс правџјтӧ: „мем-пӧ аслым воӟын колӧ велӧдчыны, а сеса вӧлісті кружокјасын ужавны да наӧн вескӧдлыны“. Сіјӧ вунӧдӧма лӧбӧ сӧвсем оз кӧсјы тӧдны Ленинлыс велӧдом:—„Ужалӧгӧн велӧдчы і велӧдчӧгӧн ужав“.

Чуклӧмса канџідатскӧй группаын партпросвешченнӧ ез-жӧмун колана ногӧн Сені јуралысыс відчӧісіс „кваліфіцірованнӧй“ руководітельјасӧс. Тыдалӧ сылы вӧлі еџа да ез тујны кујім пропаганџистыс, кодјасӧс вӧлі лезӧма арнас.

Тӧвса курсјас котыртӧгӧн да велӧдчысјасӧс бӧрјӧгӧн секретарыс Мігрушов јорт зев кокніда віӧдліс—меџым сӧмын кі пырыс муніс, меџым кыз-кӧ мыкӧ мынны да кодјасӧнкӧ тыртны сетӧм местајасӧс. Кутіс ысгавны быд курсӧвӧй конференція вӧлӧ вылыс-выл јӧзӧс да ваяӧдіс сетчӧз, мыј пропкурс вӧлӧ ыстіс томынік, комсомолечӧс, коді сӧмын-на секі вӧлі велӧдчӧ лікпунтын.

Рајонној центрас, начӧлнӧй політшколаыс ӧтік руководітель Иванов јортлы вӧлі сетӧма дае котыртӧм кружок комын кык мортчыс. Сіјӧ ответственност куттӧмла пазӧдіс кружоксӧ зӧннас. Тајӧ нӧшта еџа-на. Сылы шӧктісны велӧдчысјасӧс Вічін сіктас разӧдны быд дае керка јурӧ ӧтік мортӧн практическӧй уж нуӧдӧм могыс. Сіјӧ шуіс: „менам-пӧ зев слабынікӧ-на“. Тыдалӧ сы ногӧн началнӧй політшколаад велӧдчысјасыд колӧны шӧрщупӧда школаыс петӧм јӧз.

Тајӧ петкӧдлӧ: Иванов јорт ез кӧсјы нуны ответственност партіјној індӧдјас олӧмӧ пӧртӧм могыс, ез пыџџы пукты партпросвешченнӧ нуџдан ужсӧ, ез кӧсјы політкружокјасӧс бергӧдны производстволан банӧн, меџым кыпӧдны ужалыс јӧзсӧ промфінплан тыртӧмӧ да быдлунја уж коџајственно-політическӧй мојјас гӧгӧр. Талы партіјној јачејкалӧн общеј собраннӧ сетіс колана отпор.

Бјуро јачејкајас Вічынын да мукӧдлаын пӧшти ез кывзывны отчотјас руководітельјаслыс. Ез вӧв лучкі пуктӧма учет да контрол політкружокјаслыс быдлунја ужсӧ вескӧдлӧм могыс. Пропаганџист кадрјасӧс зев частӧ вежлалісны да јона мукӧд нӧлӧс быдсама ужӧн тырталісны.

Пропагандістјаснас ташдѳм „шегјасѳмыс“ зев јона тѳдчїс парт-просвещенњѳ уж вылѳ, сїз-жѳ аскоста ужаныс — пропсеминарјас ез чукѳрмывны нѳлысѳѳ дорвыв да мунїсны зев ыжыд перебојјасѳн.

Партпросвещенњѳ ужѳѳ котыртігѳн зев чорыда лої венсны рајкоммолса јуралыс Назаров јорткѳд, кодї партпросвещенњѳыс полїтїческѳ значенњѳѳ ез пыдѳї пуктыв. Вѳлі щѳктан да сомнн вѳѳча вїзас: „мїјан-пѳ комсомолецјас велѳдѳѳны партїејаскѳд, мї-јан абу руковѳдїтельјасыс“. Назаров вѳлі комсомолецјасѳс торїѳдѳ гѳл, батратскѳј да колхозса ужалыс том војтырсыс. Кымыныс вѳлі сорнїјас да торја докладјас партпросвещенњѳ куѳа, но Назаров јорт ѳтї кывјѳн ез гарыштлы, мыј колѳ-пѳ чорыда решїтelnѳја сув-тѳднн комсомолецјас костын велѳдѳѳм. Кор сїѳс топѳдѳма лоїс — правдајтчїс, „мыј-пѳ меным сорнїтны, кор метѳг сорнїтѳнн“. Та-щѳм мѳвпјас Назаровлѳн ез вѳв случајнѳј, сїѳѳ вѳлі асыс сѳнсѳ лїчѳдѳма да кежѳма партїја вїѳыс. Рајоннѳј партїнѳј да комсо-молскѳј органїзацїја Назаровлыс мѳвпјасѳѳ да оппортунизм нога практикасѳ чорыда дївїтїсны, вужнас нещыштїсны да сїѳн вермїм лучкї нѳднн партпросвещенњѳ уж комсомолецјас пѳвсын.

Оз поѳ каѳтышттѳг колны і сїѳѳ, кызїк уполномоченнѳјјас от-салїсны местајаслы полїтшколаын уж сувтѳднн да бурмѳднн. Вет-лѳдлїсны јона уна рајоннѳј учрежденьнѳын ужалысјас, кодјас ола-лїсны ѳока дыр пѳрабн, но на пыщкыс партпросвещенњѳ ужѳн, кызїк вѳрын, сїзїк і сїктјасын їнтересујтчыс ез вѳв уна. Јуалан вѳлі да сѳмнн шуасны: „ѳмѳла“ лїѳѳ партпросвещенњѳ ѳнї кутїс мунны, массасыс кајїс вѳрѳ да с. в. Нїѳтї морт рајоннѳј уполно-мочейјас пыщкыс, Їстомїн, Кырнышев да Зезегов јортјасыс ѳтдор, ез јѳртлы рајкомѳс, мыј сѳтѳн-тѳ емѳ сещѳм лѳкторјас, сещѳм-тѳ бурторјас, кодѳс колѳ вужѳднн мукѳд кружокјасѳ.

Весїгтѳ срывајтлїсны занаттѳјасѳѳ: „ѳнї-пѳ абу велѳдѳчан кад“ да с. в. Тајѳ вїстало, мыј воѳѳ вылѳ уполномоченнѳјјаслы колѳ асланыс ужын полїткружокјасын велѳдѳчысјасѳс їспѳлзујтны кызї органїзованнѳј массаѳс, не кружокјасыс занаттѳјас торкавны. Ра-јонјасын колѳ нуны торја семїнарјас да сѳтавны быд муныслы пору-ченнѳјас, сїз-жѳ сувтѳднн бура полїтучеба уж рајоннѳј актїв пѳвсын.

Актївкѳд уж

Актївлѳн арсан ужалїс кружок кыз кыз мортыс, на пыщкыс ѳѳрынжык вїтѳн мунїсны, колї сѳмын дас сїзїм морт—14 комсо-молеч, 1 партїеј да 3 беспартїнѳј. Нуѳдѳма дас занаттѳ, воывлѳ-мыс жеба-жѳ вѳлі, пыр ѳтїк да мѳд команѳїровкаын ветлїсны. Лої боетны сѳсса мѳд пѳлѳс велѳдѳчан формајас—нуѳдѳма нѳл теоретїческѳј рыт самѳј мед колана вѳпросјас куѳтаыс. Сѳсса ту-лыснас (мајын) вѳлі котыртѳма 10 лунја курс кыз-вїт мортыс да научнѳ-технїческѳј кружок дасквјат мортыс.

Політбој

Партія XVI-од сјезд вопросјас куџта политшколајасын велѣчыгјас костын вѣлі політбој, кѣні вѣлі 22 морт гырыгјас да 50-60 ШКМ-ыг велѣчыгјас. Политбој јона кыпѣдис велѣдчыгјасѣ, содтис налыг тѣданлунјасѣ да кыскі: выл велѣдчыгјасѣс текушѣдј политіка кружокѣ. Сіџ-жѣ пѣпутьѣ петкѣдліс коді кушѣма вѣтчѣ быдлунја сѣціализм тѣчѣм бѣрса. Политбојын участвугјасјас шуисны: колѣ-пѣ паскыджыка воѣд кежлѣ да шѣкыджыка нудѣны политбојтѣ, вѣлі сѣсса чукѣдѣма рабрѣсса шленјасѣн месдреврѣбочѣј сојузса да месантрудса шленјасѣс, сѣмын најѣ кивыв ез керлыны, сіџі-і коліс.

Політбојјасѣ воѣд вылѣ нудѣдѣм могыг колѣ бара-жѣ чорыда вермасны оппѣртыністјаскѣд, а то сытѣг орѣдасны политбојсѣ.

Прѣпсеминарјас да слѣтјас

Мадым буржыка котыртны да сувтѣдны партпрѣсвешѣнѣнѣ уж, бергѣдны прѣизѣдствѣолаѣ, Віџін рајонын прѣпаганѣдистјас пѣвсын вѣлі лѣсѣдѣма торја уж—прѣпсеминарјас да слѣтјас.

Тѣвбыдѣн вѣлі нудѣдѣма семінарјасѣ прѣпаганѣдистјас костын—9, подрајоннѣј—6. Чуклѣмын—2, ставсѣ—16. Семінарјас вылас прѣработајтчыліс теоретічѣскѣј да кѣџајствѣнно-політічѣскѣј комын вопросјас куџта. Мѣдса јона вѣлі віѣдѣдѣма сѣщѣм вопросјас вылѣ, кодјас кыпѣлісны прѣпаганѣдистјаслыг тѣданлунјасѣ, мѣдым колана пѣради буржыка вермісны велѣдны куржокјасын кѣџајствѣнно-політічѣскѣј вопросјасѣ, вермісны партпрѣсвешѣнѣнѣсѣ бергѣдны прѣизѣдствѣолаѣ да с. в.

Таыг ѣтѣдор політшколаса руковѣдѣлјаслѣн вѣлі лун мѣд кежлѣ чукѣртчывлѣмјас—слѣтјас. Товбыдѣн слѣтјасыс вѣлі вѣлыг: феврал 20-23 лунјасѣ да апрѣл 14-15 лунјасѣ, Віџінын да Којгортын. Кодјасѣн вѣлі кыскѣма лыдпасјас сѣрті рајонувса став руковѣдѣлјасѣ—16 мортѣс. Вѣліны політкружокјасын велѣдчыгјас брѣгадѣрјас, вѣр фронтывса ударыкјас. Слѣтјас вылас лоіс прѣрѣботајтѣма 8 вопрос. Слѣтјас јона отсалісны кружокјаслыг сувтѣдны да бурмѣдны ужсѣ. Со кыџі прѣпаганѣдистјас отзывајтѣчѣны слѣт јылыс: Пѣльмегов јорт—тащѣм слѣтјасѣ колѣ чукѣртлыны шѣкыджыка да дыржык кежлѣ. Мі тани, поѣо шуны, вѣчам „фінаміт“ классѣвѣј врагјаслы-кулакјаслы“; Сіџкова јорт: „міјанлы зев јона ыжыд індѣдјас і отсѣг сѣтис воѣдја слѣт теоріјасѣ практікакѣд јітѣм могыг“.

Тащѣм ногѣн прѣпаганѣдистјас костын уж нудѣдѣм сѣтис зев гырыг практічѣскѣј резултарјас (віѣдѣд брѣгадѣјас партпрѣсвешѣнѣнѣлѣн подувыс), кыпѣдисны асыныс теоретічѣскѣј тѣдан лунсѣ, велѣдѣисны вежласны асланыс опытананыс бѣстны мѣдѣ-мѣд ужыс буржыкјасѣ.

Теорія практыкакбд жітм, оппортунізм тујбд мунысјаскбд да классвбј врагјаскбд вермасбм

Партпросвешченнбдн ыжыд перелом лоі пропагандістјасбс курс вылыс ледбм ббрті (октабрын), кодјас лоіны чорыд опорабн рајкомлы тајб ужсб кыпбдбдм куза. Гожеа да арса велбдбчбм пбшті ез вбвлы. Партіја XVI сјезд шубмјас куза ныгајасыс ез вбвны тырмыз да сы вбсна сјбс лоі велбдбма быдсама пблбс ногнас.

Сіјб ештбм ббрті декабр 20-бд лунсањ став начальнбј школа-јасбс вблі вужбдбма Ольховбј ныга вылб, кодбн сесса унжыкыс тбвбд ужалісны. Кодјас-жб буржыка велалісны, најбс вблі індбма вылынжык велбдчаніnb. Політшколајасын і кружокјасын партіјалы XVI сјездеањ ббрја шубмјасбс велбдісны пбшті ставсб: декабрса пленум, Крајувса парткомлыс январса пленум, Обкомлыс октабрса пленум, Обкомлыс націоналнбј вопрос куза шубмјас, Візін рајонувса парторганізація 3-д конференціјалыс, комсомољскбј IX сјездлыс шубмјасбс да с. в.

Феврал тблыс жынсањ кымын тбдчымбнја пондіс лічавны партпросвешченнбд уж, сек лоі рајком партлы чукбртны пропагандістјасбс слот вылб.

Март тблысб жавітісны рајон пастаыс ударнбј месачнык, сесса Крајувса да Областувса парткомјас шубм серті культпоход-месачнык нубдбм вбсна ударнбј месачныкбс лоі нужбдбма мај первоі лунбз.

Пропагандістјаслы да політшколаса велбдчысјаслы лоі јона отсавны рајоннбј парторганізаціјалы оппортуністјасбс ердб петкбдан да руковофашцбј составјасбс освезітан ужын. Лоі вужнас песовтбма Закаровщінабс да вбтлбма уж вылыс (Назаровбс, Васенчінбс, Карманбвбс, Мікајловбс- піонер оргіанізаціјаыс.)

Сіі-жб освезітбма лоіс составбс рајгрупкомјаслыс: лесдрев-робочбјлыс, медсантуллыс, рабрсллыс, да кодјас зік-нін волбмабс самоліквідацијабз. Лоі разблачітбма левінскбј націоналнбј політикаыс кежысјасбс, коді медса јона тбдчывліс комі да роч вбр-лечысјас костын. Таыс бтдор політшколаын велбдчысјаслы лоі тышкасны партіјалыс да правітелствоыс політіка туј візсб мукбднбг іскажітысјаскбд—бјуро кратјаскбд, вредітелјаскбд да с. в. Велбдчысјас стєнгазет пыр петкбдісны Візін зіктса кооператів магаціныс семејственност да вредітелскбј уж. Сетісны решітелнбј отпор комсомо і пыцца оппортуністическбј вылазкајаслы (Пешкін Мајбыров-первоілы, Мајбыров-второілы да мукбдлы).

Таыс бтдор політшколаса велбдчысјаслы чбрыда лоістышкасны партпросвешченнбсб пыдді пуктытбмјаскбд, ужсб памбдыс-јаскбд, тышкасны дажд партпросвешченнблы лунјас бовтбм вбсна (бз вблі лунјасбс сетны).

Велбдчысјас ез колтчыны бокб классвбј врагјаскбд косасб-мыс. Політшколаса велбдчысјас рајоннбј оргіанізаціакбд бтвылыс сетісны ыжыд отпор кулацкбј јубр лептысјаслы.

Тайо став фактјасыс сінвоџо пунктџо политшколаса велџо чыс-
јаслые классџој врагјаскџо, быдсама пџлџс оппортунистјаскџо
чорыда тышкасџо. Районнџо парторганизаціјалы тайџо ужјасын
ыжыд отсџогјас сетџом, кодџи сетџи большџивірујтны парторганиза-
ціјалыс радјасџо да сџз-жџо мед ыжыд могјасџо пџртны олџмџ, вџр-
лежан план 100% вылџо тыртџом, 8% -санъ 28%-џа колхозјас котыр-
тџом (џни-нын 39-40%), сџм чукџортан мџџо кварталса план 113%-џа
тыртџом да с. в.

Татыс став воџа фактјасыс тыдалџо, мџј кџџ партпросвеш-
щеннџо ужын вџліны зев гырыс сџкыдџнјас, јона вџлі пыџџџи
пуктытџмјас, Віџин районувса партіјнџој организаціја, партпросвешчен-
нџо пыџџџи пуктытџмјаскџо чџорыд тыш нуџџџомџн, сџз-жџо централнџој
комитетса прогруппа шленјасса ыжыд отсџог сетџомџн таво колан
вога сертџи вермис шедџџџны кыџи і лыднас сџз-жџо і качествонас
гырыс успехјас.

Колџо шуны, тайџо успехјасыс лџџмкџој первојсанъыс вџліны
џај џни-на колџны зев гырыс тырмытџмторјас.

1. Онџа ез-на петны партпросвешщеннџо пыџџџи пуктытџмыс
помџџа.

Онџа ез-на џвсыны партпросвешщеннџо пыџџџи пуктытџмыс
џткымын јачејкајас да весітџо код сурџо районын ужалысјас пыс.

2. Районувса став политшколајасыс 65%-ыс мында ез-на
бергџџџны производволаъ банџн.

3. Политкружокјаслыс политическџој выџержанностсџо кџџ ескџо
ставнасџо поџџо шуны удовольствовітельнџојџн, но мукџо партіјнџој-
комсомольскџој кружокјас ез вермыны ас кадын аџыны да нуџџџы
чорыд тыш оппортунистјаскџо. Сџз-жџо ез тырмымџнја отсавны
меставывса организаціјалы да учреџџџеннџојаслы пролетарскџој
классџој тујвџа нуџџы.

4. Партіјалыс да правітелствоыс шуџмјасџо да індџџіасџо
быд лунја ужын нуџџџом да олџмџ пџртџом могыс мукџо полит-
кружокјасын ез колана пџраџн велџџны да петкџџны ужалыс јџџџа.
Кутчысџны џорџнжык.

5. Политкружокјасыс, џткымыныс џтџор, ез-на вермыны пет-
кџџлыны аснысџо анырелігіџознџој добровџлнџо-общество организа-
ціјајас ужын. Сџјџо ужјасыс колџи бџкџо—ез ло котырталџма јачејка-
јасџо ні важјасыслы ез ло отсџогјас сетџома.

6. Сџз-жџо политкружокјас ез тырмымџн воџџџџыны да
отсавны партјачејкајаслы, сельсџветјаслы, кооператівјаслы ужјасџо
буриџџџом могыс.

Тайџо ставыс петкџџџо, мџј кџџнџи партпросвешщеннџо муніс
буржыка, сенџи буржыка муніс вџрлеџџомыд, колхозјасџо котырталџм
да најџс јонмџџџом, сџм чукџортџом да с. в.

Татыс тыџџџо, мџј партпросвешщеннџо верман бура котыртыс,
сувтџџыны да бергџџџны сџјџс производволаъ банџн секџи, кор-
џылыс став партіјнџој, комсомольскџој да профсџџџџнџој организа-
ціјасыс решітельнџој бџстчасны тышкасны ужсџо пыџџџи пуктытџ-
мјаскџо, кодјас объектџвнџо падмџџџџны социализм строітан ужјас.

ПАРТШКОЛАЈАСЛЫ ЗАДАЊЊОЈАС

Медым отсавны начальнѳ партшколајасын велѳдчысјаслы кок-нѳджыка гѳгѳрвоны программа сертѳ сетѳм материал, мѳ кутам лѳзавны „Култура фронт“ журналын торја заданнѳјас. Сы вс-на корам шыѳдчыны велѳдчысјассањ, сѳз-жѳ і велѳдысјассањ, колана абу тащѳм ужыс, сетѳ оз кущѳм-кѳ отсѳг велѳдчыны, колѳны оз содтѳд материалјас.

Та јылыс бостчѳј гѳжны „Култура фронт“ журналѳ. Нѳшта гѳжѳј, кущѳма кутас мунны полѳтшколајасын велѳдчѳм, кущѳма лѳб велѳдчѳмсѳ јѳтѳма практикѳдѳ

---

1. Заданнѳ

Тема—„Кык Мѳр“

Мог:

1. Бура гѳгѳрвоны пыщкѳссѳ кыкнан мѳрыслыс—сѳвет сојуз-лыс да капѳталѳст мѳрлыс; тѳдмавны, мѳјѳн најѳ торјалѳны мѳда мѳдѳыныс.

2. Кык мѳрлыс олѳмсѳ тѳдмалѳм бѳрын овмѳс нуѳдѳм, робо-чѳјјас да ужалыс крѳстѳна оласног боксањ вѳчны вывод—код мѳ-рыс кыптѳ, јонмѳ, паскалѳ да код мѳрыс кѳссѳ, сѳсмѳ да рѳзѳрѳтѳ ужалыс јѳзѳс.

3. Воны выводѳ, мѳј мѳ огѳ-кѳ кутѳ воѳд кыпѳдны сѳвет со-јузын социѳлѳстѳческѳј ѳвмѳс да огѳ-кѳ кутѳ јонмѳдны дорјысана вын, мѳјѳнѳ пѳдтасны капѳталѳст странајас.

4. Бура гѳгѳрвоны, капѳталѳзмлыс аслас быѳ лоана гѳбелѳѳ (помѳ) мунѳмсѳ, гѳгѳрвоны, мѳјла оз поѳ еновтчѳмѳн, самоѳтѳк вылѳ колтчѳмѳн вѳдчыены капѳталѳзмлыс гѳбелѳсѳ.

Велѳдан ног:

1. Кыгѳ чужѳс (лоѳс) Сѳвет власт—социѳлизм мѳр.

1. Мѳјла вѳтлѳсны росѳѳѳаса робочѳјјас да крѳстѳна, буржуј-јасѳс да помешѳѳкјасѳс?

2. Мѳјла робо-чѳјјас да крѳстѳна мырѳѳѳсны буржујјаслыс став ембурсѳ да ужалан кѳлујсѳ?

3. Мѳјла Сѳветскѳј власт оз мынты капѳталѳст госуларство-јасмы цардырѳа ужјѳзјас?

1. Кыџи капиталист государствояс тышкасџны Сџвет сојузкџд

1. Мыџла миџан вылџ петџ лџгныс капиталист государство-
џаслџн?
2. Мыџла миџан регыдџн кыпаліс овмџсным?
3. Кыџи капиталистџас нуџдџны миџанлы паныда тыш?
(Бостлџ тџд вылџ граждаскџй воџна ырыса тышџас;
блокада; капиталистџаслыг џниџа каџса сорниџассџ: „џемпинг“
џылыс, „мырдџна уж“ џылыс да с. в.)
4. Таџџ сорниџасыслы воча кыпџдџ героџскџй уж вџрлеџанінын,
кытырталџй звучныџассџс, докаџитџй мыџ миџанлы абу нужда џем-
пинг нуџдџмџн вужасны.

III. Кодарыс бурџык

1. Кыџи олџны робочџй да крестана миџанын?
  - а) Тырмџ-џ быдџнлы уж?
  - б) Јонаџ кыпаліс да веџеіс миџан промышленност?
  - в) Јонаџ бурміс миџан ужалысџаслџн олџм да кыптіс культура?
2. Мыџла лоіс мирџвџй крџџіс, кушџма сіџџ донџџ (інмџ) уџа-
лысџаслы?
3. Мыџла мільон робочџџас шыџгалџны, кор капиталист страна-
џасын суџн ломтџны паравозџас, мореџ вџџтџны копџй, да быд но-
гџн бырдџдџны бысџџма пџлџс тџварџас?
4. Мыџла да кыџикџн капиталистџас лџсџдџчџны миџан вылџ
ускџдџчыны воџпаџн?
(Бостам тџд вылџ „промпартџялыс“, „сојузнџй џјуро-
лыс“ ужџассџ, КВЖд-вывса косџас да мукџдтор).
5. Мыџла капитализмлы быт лоџ кіссыны?
6. Нуџдны практическџй уж МОПР, Осоавиахим да мукџд ас
вџлыыс кытыртџм круџокџассџс кыпџдџм, јонмџдџм могыс.

Лыџфантор:

1. Олџхџвџџ—„Ленинизм Азбука“, первоџџа глассџ. Лџџџма
коміџн 1931-д воін.
2. Сталин „ЦК-џн політотџот партџја XVI-д сјезд вылын“

**Налџн капиталистџаслџн—КРџџІС, Уџ-
ТџМАЛџМ, ШЫџГАЛџМ.**

**Миџан Сџвет сојузын—ВОџџ ГЫРЫГ
џџЈАСџН КЫПТџМ, УџАЛЫС ЈџЗЛџН
ОЛџМ БУРМџМ.**

Тема— „Ставмуывса пролетарскѡй революцїя да комінтерн“

Мог:

1. Бура тѡдмавны капіталізмлыг бѡрја стадїясѡ—імперіалїзм, кушѡм сылѡн прїзнакјасыс.
2. Тѡдмавны, мыјла капіталїзм імперіалїзм бырї лѡѡ сїсман капіталїзмѡн.
3. Бура тѡдмавны мед гырыг прѡтїворечїѡјассѡ імперіалїзмлыс.
4. Тѡдмавны, кычї робѡчѡјјас косасѡны капіталїстјаскѡд да најѡ слугајаскѡд—соціал демократјаскѡд.
5. Тѡдмавны могсѡ да ужсѡ 1, 11, да III-д интернаціоналјаслыс, кодї напыг сулалѡ робѡчѡј дор да вайѡдѡ ставмуывса пролетарїат революцїя вермѡмѡ.

Велѡдан ног:

1. Имперіалїзм

1. Капіталлѡн чувѡрмѡм (концтрацїя).
2. Кычї артмѡны монополїјас?
3. Кычї імперіалїзмлыс ѡтувтѡ став мїрсѡ ѡтї кѡѡајствѡѡ?
4. Имперіалїзмлѡн кушѡм прѡтїворечїѡјасыс, мыјла лѡѡны војнајас?
5. Мыјла лѡїс революцїя бѡрѡ колѡм капіталїстїческѡј Россїяын?

II. Комінтерн

1. Кокнавмѡѡ робѡчѡјјаслѡн олѡмыс імперіалїзм кадѡ?
2. Кычї капіталїстјас нубѡѡны ѡтувја кѡѡ робѡчѡј класскѡѡ?
3. Кодјас ѡтсасѡны капіталїстјаслы?
4. Мыјла колѡ робѡчѡјјаслѡн ѡтувтчыны капіталїзмлы паныѡ кѡѡ вылѡ? Мыјла колѡ медвојдѡр жуѡѡѡны соціал-демократјаслыс партїјасѡ?

Реконструктївнѡј кадѡ технїка решајтѡ ставсѡ. БОГТАМ АС КІѡ ТЕХНІКА!!

---

5. Коди котырто ставмывывса робочојјасоc капиталистјасоc
дикто верман (шыбытан) коc выло?

6. Мыјла коммунистјас шедодоны пролетариат диктатура
дружја кыподчомпыр?

7. Мыјла коминтерн тышкасо вескыдыв да „шужавыв“ ке-
жыјаскод коминтернын?

8. Лоо оз Россияса революција мирвој революција частон,
сылы медвоzza победаон?

Лыфдантор:

1. Ольховој—„Ленинизм Азбука“ мод главыс

2. Сталин—„ЦК-дон политотчет партија XVI-d сјезд вылын“.

3. Заданье

Тема—„Капитализмсаң социализмо вужан кад СССР-ын“

Мог:

1. Гогорвоны мијанлыг ставмывывса коммунизм сувтодом
всна косаом. Такод щоц тодмавы коммунизмлыг пыцкосо,
сылыг медтодчана торјасо (признакјасо).

2. Гогорвоны, мыјла оз поc капитализм шыбитом борын друг
четчыштны коммунизмо.

3. Гогорвоны, капитализмсаң коммунизмо вужан кадлыг харак-
терсо. Кущом етапјас лоо вужны тајо каднас, кущом етапыноc
ми они.

4. Гогорвоны, пролетариат диктатура,сылыг мојјасо. Кущом
тујод сijo вajoддо классјас да государство быродомо.

5. Бура тодмавы, поцоо строитны да ештодны социализм оти
странаын.

Велодан ног:

1. Коммунизм лбсодоом всна тождысо пролетариат

1. Мыј лоо коммунизмыс, кущом сен оломыс?

(Оз лоны классјас, став ембурыс отласа, ужалоны
коди мыјдтом вермо, бовтоны—мыјдта колдо. Откофасоны
карјас да сиктјас, бырдоны ужјас кост торјаломјас да с. в.)

2. Кык щупод коммунизмлон: а) социализм, б) да ачыс ком-
мунизмыс. Кущом на костын торјалом?

II. Капіталізмсан соціалізмō вужан кад

1. Мыҗла друг оз артмы коммунизм капиталізмōс путкылтōм бōрын?
2. Мыҗла сувтōдчысōо пролетаріат диктатура? Кушōм туҗасōо сійō нуодōо соціалізмō?
(Бостам тōд ыло Россіјаса опыт (војеннōј коммунизм, НЕП да ылōн уна пōлōс *етапјас).
3. Мыҗла чорчōо классōвōј тыш НЕП бōрја етапын, кушōм формајасōи сійō муно?
4. Мыҗла пролетаріат диктатура класјасōо ырōдōмō нуōо классōвōј тыш чорчōдōм пыр?

III. Поғō оз òтї странаын сувтōдны соціалізм

1. Кушōм вїт нога (вїт уклада) кōчәјствојас ем мїжан сојузын?
(Бостō шōщ прїмерјас Комї областыс).
2. Кушōм туҗас емōе соціалізмō муны?
(Кыпōдмы сōкыд индустріја, òтвутны сїктса овмōс, ырōдны капиталізмлыс вужсō, мырффавны ембурсō да ужалан кōлујсō кулақјаслыс, частнїкјаслыс).
3. Кычї вїзōдōны мїжан странаын соціалізм стрōйтōм ыло вескыдыв да „шугавыв“ кежыејас?

Лыдфандор:

1. Ольховōј „Ленїнізм азбука“ III-d глава.
2. Сталин „ЦК полїтотчот партїја XVI-d сјезд ылын —сōкыдторјас быдмōмын, классјас костын тыш да соціалізмлōн паскыда настулатōм“ јукōдыс.

Сталинлыс лыдфыны сетчысōо полїтшколајасын велōдысјаслы куйманн заданнō кузачыс, а Ольховōјлыс—велōдчысјаслы.

Областувса парткабїнет.

Комї областлōн ДАС ВОГА ИТОГЈАС *)

Мїжан партїјалōн націоналнōј полїтикаын вескыдлуныс тыдалō націоналнōј став областјас да республикајасын соціалїстїчскōј стрōїтелствоын лōм успехјасыс, шōщ і комї областын. Сїјō успехјасыс вермїсны лоны сōмын коммунист партїја вескōдлōм улын да „пролетаріат диктатурадн дорјом улын“ (Сталин).

Сōмын пролетарскōј революціја, пролетаріат диктатура, сōвет сојуз паста соціалізм стрōїтōмын тырыс успехјасыс, бетїсны

*) Тајō материалсōо лөчам началнōј партшколајаслы областувса стрōїтелствоын тōдмасōм могыс.

дај кутасны сетны воџо выло ыжыджык темпјас националној областјасын овмџс да культура кыпџџџмын, котырто да кыпџџџ ужалыс массасџ став националнострјассыс социализм строитан џтувја ужџ.

Тажџ колџм дас вонас комі ужалыс јџз шедџџисны гырыс успехјас областувса народној овмџс кыпџџџмын, сјџс социализм подув выло бергџџџмын. Успехјасыс лоисны ез сџмын кџџажественној строителствоын, лоисны і культурној строителствоын. Колџ шуны, тајџ гырыс успехјасыс медсасџ лоисны Војвыв крајулџ пырџџмын. Војвыв Крајулџ пырџџмџн комі ужалыс јџз сџлнџтисны шџџ социалистическџ выл војвыв вџсна џтувја тышџ, тџџчымџнја кыпалисны кџџажественно-культурној строителстволџн темпјасыс.

Выжыв Крајулџ пырџџмџн Комі областлы шедис аслыс четкџџ специализација; вџровмџс, вџр обработывајтан промышленност да продукијасџ вузџс выло петкџџдан направленьџа промышленностјас паскџџџм лџџ медтџџчана кџџажественној специализацијас областлџн: (Крајком).

Медборти Војвыв Крајулџ пырџџмџн, пролетариат руководство улџ матысгџџмџн мијан областувса ужалыс јџз берџџџыс матыстисны да збылавыв заводџтисны вџчны социалистическџ переделка вижму овмџсын. Оні кежлџ област паста гџл да шџркоџа олыс крестанаясџс котыртџџма-нын колхозјасџ 47%. Вижму овмџсџ пырџџны выл машинајас, вџла да механическџ двигатела вижму ужалан машинајас. Вижму овмџс переустроитџмџн песовтџџ да пыркалџ вужыс кулакјаслџн. Чорџис классџвџј тыш. Кулакјас јавџ понџисны усласны колхозникјас вылџ, колхозса овмџсјас вылџ, активјас вылџ. Политџкаын, быд ужын чорџис классџвџј тыш нуџџџм, кулакјасџс, классџвџј врајасџс топџџџм. Сџмын чорыда классџвџј виџ кутџмџн областын кџџажественно-культурној строителствоын нџшта гыргавмџны успехјасыс, быд ужын соџџны џџјасыс.

Кџџажественној строителствоыс мијан успехјасыс тыдалџны тотысјас:

Народној овмџсын валџвџј продукијасыс ставнас војнаџџса серти $\text{содіс } 251,7\%$ (1913 воын 22.935.000 шайтџсањ 1929-30 воџџ кајис 57.727.000 шайтџџ). Местној бјуджетлџн ыждаыс 1913 воын 1.897.200 шайтџсањ кајис 8.885.500 шайтџџџ, коді лџџ 468,3% војнаџџса серти.

Торја јона џџџџн кыпалис вџр овмџс, 1929-30 воын вџрлежан программа војнаџџса серти вџлі кујим мындаыс ыжыджык. Вџтвџса план серти первојја кык војасас вџрлежан программа лоис тыртџџма соџтџџџн 23,8% мында. 1931-32 вџса сезон кежлџ областын вџрлежан план лџџ; пџрџџџџмџн—5.252 сурс кубометр да кыскџмџн—5.588 сурс кубометр, (1913 воын вџлі 726.400 кџм). Локтан тџв кежлџ вџр пџрџџдан уж шуџџа механиџрујтны 40% да вџр кыскалан уж 50% вылџ, Вџрлежан ужзылын лџџ основној фигураыс—колхозник. Комі парторганизација вџр фронт вылын выџџержџтис большевџстескџј экзамен. Выџџержџтас і воџџ.

Паскаль промышленной предприятия строят, коды войны пошты ез войны. Война бьрыи лои стробиталма уна выль заводяс: 1 вьриплитан, 1 консерв вьчан, 1 терпентинной заводяс.

Заводитома стробитны 4 рамаа вьриплитан завод, механизируйтём кирпич вьчан завод, замша вьчан завод, кодыасе лоь леждома 1932 во вылын. Нубдчысео реконструкция вожа кык заводясын (сов пуан да чугуи кистан заводясын). Нубдчысео видасомяс нерп, изшом да корт рудаяс пержом куза. 1931 во вылын лоь-тын пержома 10.000 тонна печераса изшом, 1932 во вылын арталома пержны 10.000.000 пуд гогор. Та жылыс Войвыс Крайува Исполком Коми областыс 10 воеа итогяс артыштём куза јул 11 дунеа шуомын пасјо:

• Коми областыс изшом да нерп гырыс запасяс тыдовтчомяс-сео арталомон, 1932-од воь кутчыны најс паскыда пержом выло. Корны Правительстоос Печераса изшом, нерп, корт руда да Войвыс Крайса мулышса мукод озырлун эксплуатируйтём одадодом жылыс лосодны СТО бердо отсасан комитет.

Лыдыны коланаон Коми областо металлургическој заводяс лосодом гамса да вотчаса корт руда суранинясо. Сувтодны вопрос правительсто вожо гамса металлургическој завод стробитём куза лосодчан ужяссео 1932 воын паскодны заводитём жылыс. Щоктыны Крайплайлы, Край СГХ-лы да Коми Областувса исполком-лы тодмавыны, ыжыд о завод сени пожо вьчны да 1932-од воеа контрольной лыдпасясо пасжны колана мында капитал вложениожас, щож и корттуј вож вьчом выло“.

Пеккодчо корттуј Сыктывкар—Пинуг кост, Кардора—Сыктывкар кост востома аеропланон ветлан туј.

“Торјон сувтодны Правительсто вожо вопрос 1932-од воь Пинуг-Сыктывкар кост кортуј зикоз ештодом жылыс, сјо-жо воын нубдны тодмалом Сыктывкар—Усть-Ухта—Печера кост корттуј стробитём жылыс изшома да нерпаинясо“ (ККК шуомыс).

Визму овмос куза—мијан ем коза площафон содтысом 153,5% да скот јур лыдон 159,4% войнадса (1913 во) серти. Они кежло гол да шоркода олыс крестана колхозјасын лыдысысеоны 47%, кор пјатилетка серти, 1932 во помасеиг кежло арталома вьли котырты сьмын на 15%.

Зикоз јоткома частникјаседе товарооборотыс да правомочной крестана пьыс 78% кыскома потребительској кооперацијаясо.

Культурной стробительство да национальной культура дорбмын дас воьи сј-жо ем зев гырыс успехяс. Национальной формаа пролетарској пыщкоса культура кыптём петкодлоны: поски челафос велодан уж, повышениој (ШКМ, ФЗЕ да ФЗУ) школаяс паскодом, выль специалистяс лосодом, пемыдлун быродом, масс-вој политическој јурдодчан уж нубдом да ас кыввылын газет да литература паскодом.

1913-14 воын Коми областыс онија терригорја вылын вьли 273 школа, сени велодчис 10.730 челаф либо 56% велодчыс арлыда

став челаф дінас. 1930-31 воын мїан ем-нїн 380 школа, велѳдчѳны 24.030 челаф лїбѳ 99,5% велѳдчыє арлыда челафчыє.

Обїсполком шудм сертї 30-31 воѳ нубѳдчѳ школаын велѳдчана 8-10 арлыда челафѳс да 11-15 арѳса подростокјасѳс быѳ велѳдана уж. Лыдпасјас петкѳдлѳны, мыј тајѳ могыє збылыє пѳртчысѳ олѳмѳ—школајасын оз велѳдчыны сѳмын 0,5%.

ѳні областын ем 7 пѳлѳс технїкум. Сенї велѳдчычыє 1000 морт. Тачє кычї областыє быд воѳ муѳны велѳдчычыєяс областсајса ВУЗ-јасѳ да технїкумјасѳ. Областын повышеннѳ образованнѳн јѳз лыдчысѳ 332-морт гѳгѳр. Грамотностлѳн прѳцент лыдыє кајас 27%—74%-ѳѳ. Воыє воѳ паскалѳ, комї печат.

Војыв Крајувса Ісполнїтельнѳ Комїтет сувтѳдѳ Правїтельство воѳѳ 1932 воѳ јанвар тѳлысѳ Сыктывкарѳ Педагогїческѳј Інстїтут востѳм јылыє да педїнстїтут улѳ керка стрѳїтны сѳм лездѳм јылыє.

Тајѳ лоѳм успехјасыє збыл петкѳдлѳны партїјалыє да правїтельствовыє натсїоналнѳј полїтїкалыє вескыдлунсѳ. Тајѳ успехјасѳ комї ужалыє јѳз вермїсны медѳдны сѳмын ставсојузса робѳчѳј классѳн ыжыд вермѳмјас подуввылын, кодјас лоїсны соціалїстїческѳј строїтельство ужјасын, сѳмын робѳчѳј классѳн актївнѳја отсасѳмсан да коммунїстїческѳј партїја вескѳдлѳм улын.

Комї областлѳн тајѳ лоѳм успехјасыє оз-на тупјыны сїјѳс, мыј мїан націоналнѳј полїтїка нубѳдѳмын да партїјалыє генералнѳј тужвїѳ кутѳмын местајас вылын војѳдѳр дај ѳні єз вѳвлыны некущѳм їзвращєннѳјас, куснѳлѳмјас. Вѳліны Крајевѳј комїтетѳн воѳза јурнутыєјаслы сєтѳм оценкаыє зїк вескыд. Націонал шовїнїстїјас ногѳн овмѳс нубѳдѳм, ѳтыкѳ вайѳдѳ вѳлі вїзму овмѳсѳс капїталїст тужѳд кыпѳдѳмѳ (колхозјас котырталѳмыє ѳткажїтѳчѳм, кулакјаскѳд вермасѳмыє, најѳс тєскѳдѳмыє), мѳдкѳ—областѳс сојузса строїтельствоє да крајыє торїѳѳдѳмѳ. Колѳ шуны, кѳт і Крајевѳј комїтетлѳн руководствоыє нубѳдчысѳ зїк вескыда, партїјалыє полїтїкасѳ куснѳдлѳмыє мїянын ем-на і ѳні.

Мїан воѳын сулалѳ сєщѳм мог, меѳым јєшщѳ чорыд-жыка нубѳдѳны блї бѳксан кутїкјас вытї нїступајтѳм, некущѳм пѳшщадатѳг вермазны партїја генералнѳј вїѳ вѳсна кыкнан фронт вылас—вескыдзывса оппартунїзмкѳд, кычї меѳыжыд опасносткѳд, „шужавыв“ четѳдлыєјаскѳд да навылѳ мїрїтчыєјаскѳд. Чорѳѳдны тыш велїкофержавнѳј шовїнїзм вылѳ, кычї меѳыжыд опасност вылѳ націоналнѳј полїтїка нубѳдѳмын, не лїчѳдчыны і натсїонал местнѳј шовїнїстїјаскѳд да накѳд мїрїтчыєјаскѳд тышкасѳмыє.

Воѳѳ, вылѳ вермѳмјасѳ соціалїстїческѳј Вылѳ Војыв вѳсна!

Содталѳмѳн рѳч вылыє комїѳдїс Шахов.

Вөр вежксті тыр чужомби мытчысма тӱлыс. Мукӱд дыра маз-жӱ шлангоны коууяс. Некон кымӱр пласт.

Зне-а баракса да гӱрд пелесӱ коз лапяс увӱ муно пода туй. Тӱлыелӱн слабинӱк югӱр оз пӱст вӱл мурта мында усны сӱӱ туйӱ. Сы вӱсна воын шоч морт вӱл вескыдалӱ сетӱ, кышӱвӱтӱны вӱла туйӱд.

Кодыс пемыдла вӱл оз мул, кодыс— подӱмла-дај.

ӱни тајӱ здук вылын сӱӱ туй ӱдыс шар-кӱбӱдӱ Жыж Вас.

Жыж Вас вӱл ужалӱ јӱ туйдорын. Сӱӱс газетуйтӱмаӱс дыша ужалдымыс, јубмыс да сӱӱн ӱ муно.

Вывтӱ-нын талуи серавлисны сыыс. Век ескӱ теш тујын вӱчлисны да талуи торја-нин јона. Сомын морт мӱд шыаслӱны Васӱ дор озыржык јӱз, кодјас вӱл асланыс мог куза кыскӱны Васӱбӱс ас дорныс. Васӱбӱс ез тӱдлы налыс могјасӱ, а налӱн могныс вӱл медавлыны сӱӱс мый сурӱ „пемыс горулын“ вӱчлыны.

Кодкӱ-кӱ вермӱс тајӱ здук вылын вӱчӱдлыны сӱӱ чужом вылӱ, сӱӱјасыс вылӱ, дерт сылы бурадыр сесса кажӱтӱс. Жыж Вас ез вӱв аскодыс. Сӱӱјасыс гӱгрӱст-чӱма, вомјасыс нетӱ бӱрдӱм, нетӱ вӱдчӱм јортчӱм пырыс вӱрыштчӱны. Васӱлӱн шап-касӱ кыпӱдӱмӱн сувтӱма јурӱсјасыс.

Муно да оз кывлы ачыс, кычӱ сылӱн чажыӱб пӱла дорыс резувјасӱ.

Гӱрд пелӱсас војгӱн медбӱрја чӱсӱб, кытӱ горуев летчӱгӱн оз ӱшјыны да ку-скӱмӱн ысковтӱны, каяс котӱрӱн.

Секӱ гӱрд пелӱсын бурӱщ вӱл лы-дӱны вылӱн ӱшӱдӱм стенгазет.

— Новтӱ вая Жыж Васӱбӱс јешчӱ лы-дыштӱбӱ?—Щӱкӱтӱны мужӱкјас гыгет дор-ын сулатыјасӱс.

Најӱ сешӱма вӱл ылаӱдмаӱс газет дорас да ез кывлыны, ез адывны сӱӱс. А сӱӱс некӱд тодлытӱг саяӱдчыштӱс пач саяӱ.

— Кызӱбӱ!

„Мӱјан баракын олӱ јӱ туй дорын ужа-лыс Жыж Вас. Олӱ шыг нӱсӱ пӱт, паса нӱсӱ пастӱм. Мыла? Став паскӱмсӱ да ојан јуансӱ, кодӱс сетлӱны комлессан, јуб, вежлал вӱнаӱн.

Жыж Вас ужалӱ пӱфеншӱнаӱн. Ужа-лдӱм пӱдфӱс лунтыр пукалӱ бӱ дорын

А пажун кадсан пондас-нын чатрасны пу јылӱ „руб шӱбегривӱн пӱ тыдалӱ“.

Ташдӱм пӱфеншӱкјаснад јӱ туйыд оз ешты,

А јӱ туй ештӱдӱм восна Комлессыс бу-ракӱ сешӱма-жӱ ӱ тӱждыс. Индӱмаӱс 5-б пӱфеншӱкӱс да кодјас помыс ужыс оз содлыв. Вӱб-нин тӱвшӱр. а туй век-на ештытӱм. Колӱ рӱштво дырјӱ вӱчавлыны суббоншӱкјас да сӱӱн регыджык ештӱдӱны. А Жыж Васкӱд ужалысјаслы шуны: госу-дарство оз вермы вердны ужавтӱм јӱ-зӱс“.

Тӱдыс.

— Вот! Колӱ ештӱдӱны туйсӱ. ӱни тӱ вӱчанныи да вӱчанныи дертӱ, а туйыд-кӱ дыржык оз ешты—кыскытӱг вермас кол-ны. Кодлы сес пӱвзаныс?

— Тӱдӱмыс некӱдлы... Жыж Васӱбӱс тајӱ јона гӱжӱмаӱс. Кывлас-кӱ? Тајӱ гашкӱ пу вылыс чатрасысӱ сӱӱ-жӱ рӱсујтӱма-ӱс-да?

— Сӱӱбӱ! А со сылы тыдалӱ „руб шӱб-егривеныс“.

Сорӱн-нин разӱдчалысны. Кӱлыны сӱмын морт мӱд том јӱз.

Мыйӱн најӱ мунысны — петӱс пач саяс Жыж Вас, бӱјасӱс карасӱн дозјӱ да дыр шензӱс газет дорын.

Газет! Сӱмын ежыс сылӱн петкӱдчӱма Васӱбӱлӱ сӱн воӱ. Пышкӱсыс-жӱ—нынӱм оз тыдав. Весӱг ӱтӱ шылас ез вӱв тӱдса Васӱбӱлӱ. Пукалӱ. Вӱдӱдӱ аслас верпас вы-лӱ. Сӱӱс вӱдӱдӱмыс да сы јылыӱ пач са-јын кывзӱмыс пӱртмасӱ Васӱбӱлӱн чужӱм баныс. Бытӱм мыйкӱ некӱдчӱ петны пыш-кӱсыс ортсӱ, еж вылӱ.

Перројс Васӱбӱлӱн нӱнӱм ез вермы ве-жӱртны јурис. Жувтӱ сӱмын пывсаи жар-ын колӱм јур мӱз. Бӱрышжык вермӱс јансӱдӱны асӱ јоз дӱныс. Кушӱм мукӱд јӱзӱс да кушӱм ачыс. ӱ шуштӱм-жӱ ка-жытӱс аслас ӱнӱдса олӱмыс мукӱдлӱн дорыс. ӱнӱдчӱ некӱр на ез мӱзпыш-тлыв ас јывсыс, аслас олӱм јылыс. Ез мӱвпыштлыв, мый вӱсна чужлӱма вӱлнӱј светас.

ӱни зеркалӱ пыр мӱз вермӱс јансӱдӱны асӱ, вӱдӱдлыны тыр сӱнмӱн, мӱвпыштны тыр вежӱрдӱн ас јывсыс.

— Me!—Норынка петӱс аслыс кывмӱн-ја кыв. Недыр мыст нӱшта сӱӱ-жӱ, нӱ чорыджыка — Me!..

Ез-на ташома гудыртчы в да созавлы вежорыс, кыт өн. Ез-на ташомо кып-жавл мордыс еблм жокмола,

Ташта тувчалгыттыр петис гөрп пельсыс. Ывлайн келбм чужбмн нумсзлс тблыс. Кушомк козув орбчс аслас местасы да пыр увлаң і увлаң вундс кельд жүгөрн.

Тажо адук вылын Жыж Васлы услі томдыраыс. дыр суалс, вэдс портмасыс козувяс вьлб.

Кыско бытб помнчб козувяс жылы норынк сьланкы, но ез вермі тбвылас уекбды.

Н жбнбкн довгс асланыс баракб.

2

Најб баракб воисны комсомолечяс. Бу-рош сеп, кор влі кызыс мбббчбны гортжасаныс.

Најб мыж вермосыныс ббббны мужікжас-бс гортжасаныс летбмыс, а мужікжас оз кызыны.

— Летчам да нбм он вбб. Мбббч, Васлбж. Јуыштнытб?— нубдсны Жыж Васбс.

Но Васб оз шыс. Оз кбсые ны оз бткажты.

Васблн газетб лббмсаньд уна мбвпжас-нн мунбма јур пырыс. Сы ббрын ез бтчд асб ас думнас јуавл: јуны али не јуны?

Од сьлб јубмыс влі і жүгббб ассб. Чекб јубмыс. гашкб ескб ез і чатрасл пу јьлад. ез сур газетад.

Мед ббрын кбсыес аслыс кбкб дугбны јубмыс да звер моз кутчсны ужб.

Сіјб адыс, кушом ужавны меда ужб јбзлы (азыржасы) да кушом Комлссы. јбзлы влі лбб ужавны сьныс бі петмн ас паркбмн донтбм доньс, а тамі прс-та прбасб колбмб мыштбны дон да бс-таны пскбм. Јанчм лоі. Тбдс, мыј тајб вбр овьбсыд ас кббмс-жб ашбрја ем-буртбм јбзлн бтубја овмбс—пролетар-втлбн да ужалыс кресаналн, кодјасб бтубвб государство. Ез ескб бертк тајі вежбрт, но татчб влі вбјббб сьлбн мбвпжасыс. Васлбн мчабз кутсб сбчы важ праваб вина пјб гудыртчывлбм ве-жбрыс.

— Али-нб он-нн мбд?

— Он! дај тіјанбс ог советујт.

Чужбм пырыс вэдлсныс сы вьлб комсомолечяс.

— Газетјбмеыд жолан?— Јуалсны бпт.

— Ме пола туј ештыбмыс. Ме пола, мыј тіјан вббм керныд вермас кыскытб колны. А сіјб жб аслыным убьтка!

Четчс. Пуксис нар дорб да нбшта чб-рыджыка пондс вставны.

— Ештбдамбј артелбн тујсб. Бурыс кынд нбм оз ло. Од ті абу иностра-нечяс, а советскбј государство лбн ужа-лыс крестана.

— Верб Васлбж!— Вомтырнаныс гажа пырыс гөрбчсны комсомолечяс. Му-кодны верітчытбм пырас вббббны Вас вьлб.

— Ме—дыш, јуыс. шлајтчыс. Ме сізі нем коллі, но бн ббржавьвб ады—сізі овны оз поз.

— Ме советујта тіјанлы, таыс мбд мбд полбс власт оз вермы лоны. Лбб-кб—сі-јб оз ло мјан власт, а озыржаслн. Сікб колб кычмыј верман крепітны јонмбны асыным властнымбс. А власты јон лас, кор сьлбн јон лбб ембурыс, озырлуныс. Мыј-нб мі летчам да—керным тырб, тујным оз ешти. А сіјб бтб боксан омб-чббб-нн.

Најб баракың кызыс влі гбла да шбр-кода олжс крестана.Накод ортча бара-кың колхозікжас. Васлы і колхозікжас-ыд дум вылас уеіс.

— Со тајнб мбд бараксыныд оз лет-чыны. Најб-бд тіјана-мјана кодбс жб Најб ставныс кбсбны рбштво дырсб туј дорыс увавны.

Васб ббрын јона бблмыс сорнітсны комсомолечяс.

Мужікжас вочасбн кутсны колчавны. Коді додбаслбма-нн влі, шбктсны јам-шкјасбб ббр летасы.

Колчсны. Ез јанчм лббм вбсна, а гббр-воисны да сіјбн колчсны.

Сіјб луноаң наблн теш тујын вбзав Жыж Вас лоі пьдд пуктана мортбн. Кодсурб јешшбм оз-на вергычыны, мыј мортмега јуыс Жыж Вас вермас лоны комиссарбн.

Васлы веіг јурас ез влі „комиссарб“ воббчбм јылыс. Сьлбн сбмын мбвпжасыс вежсены мортб воббчбман. Сылы торја долыджык, кор вејлбл балкисб лбббны кокавны лым жүсб.

Рбштво кбжд воисны сіктеаң кызслу-жашшејыс субббнкавны. Сіјб луно-жб бьд кербчыс петсны туј вбчы да мыј воас уж ббныс—шусны сэтны Војвыв крајбс нідустралызрујтан фбмдсб.

Жыж Васбс кырі јонжк-нн ужалбма туј дорас, індсны десанікб.

— Сізі лбббббј балкисб, медем кост-жасыс бткбб влі да бурцб вблылы вославмбн. Сееса балкјасыс мед влі рбвнбј тајб пбв сергыс. Сізнас дод-бсыс оз кут таркббны.—Тајі велббб Вае нывбаба уштелјасбс, кодјас бблбмыс

јуасбны сылы да кывзбны, велбббм сергыс ужалбны.

Пуб уж. Вас оз венжавлы ужавны, пыр бтлаб да мбблб корбны, јуасбны. Вас аслас зуртан брббнынас (гынасбббсбб вблб јубма) котралб на динб. А кор стрбка сурас—зблб, зблб кокасб аслас коканбн, щопббблб балкјассб да јубб 1 вјббблыны.

Рытнас, кор быббн-нын муналыны баркјасб, Вас мунс балкјалбм тужбдыс, ысвалс унаб содб. Сјбб ысвалбм серт кык лунбн позббн вблб ештббны. Сбмын ез сыног ло—мббдунас нбшта содтбб воисны да ештбс.

Субботнык вылб волысјас Васлы ыс-тбмабс гбстинец:—гынасбог гоз да ужалан шоныд пасббм.

Коркб недыр мыстб бара Васбды рытја војын муно гбрд пелбсб—газет-пб лезбма-бс-да. Бара термасб вескыда тужбб.

Гбрд пелесб во мыст пач сјбб пыр-тбдыс качалыны сјббс, кутбмбн вјбббсны газет дорб.

—Кывзбј! „Став ужалысјас нмсан авбб тбвбыдса ужалыс, Жыж Васлы! Те петкбблан прбмер, кызб колбб ужавны, кызб тышкасын план тьртбм вбсна. Тенад да комсомолчјасбн воэббстббмбн лбб

ештбббма јб туј, бурмбббма јб тујбб кыс-касбм, кыпбббма прбзводбтелност. Тесаф ыжыд отсббн вербмбм котьртавны брбгадјас: кервбчыс брбгада, кыскасыс брбгада, пунктасысјас брбгада, чбвтасысјас брбгада, кодјас ужалбны кызб колбб. Мб Јбббда јолса ужалысјас огб вунбббјтенб мбб рајоныс мјанб волбмбб. аслад уж вылын геројство петкббблбмбб“.

—Ог-бб 1 мун сесса. Онб—кер лезам тувсалам, да бара кер лезны.

—Качјатны, качјатны!

Бостбсны Васббс да члббблыны бура пбббббкбчыс.

Мунигас бара шырјалс сылы тблыс. Пбртмеаыны кбзувјас. Сбмын наыс ез-нын нормб Васбббн солбмыс. Сылбн гажб, кыпыл морос пышкас. Сбстом јур садыс.

Сылбн тббвылас, кызб ескб буржыка лбсббны туј, талны ыжыджык јуж, уна вевса бунтјасбн тьртны катшббјас да кызб ескб бтпырббн унжык 1 унжык кыс-кыны вбр јонжык вбвјасбн, тракторбн... појездбн. Тракторјас да појездјас ескб ез вбв дум вылас. сбннас-на ез адчыв, но сылы качјтбб вблб. Качјтбб вблб тракторбн, појездбн кыскымбн кертыра дод-јас.

Сандрпк Јогор.

Совпартшколцјас лезбны етенб бшббдан газет.

ВЕСАВНЫ ШКОЛАЈАСӨС ЛОК КЛАМЫС

А. Чеусова. „Сөвет сојуз“—школаын лыддысан ыга ылод во велөдчысјаслы. Центріздат, 1929-во. Ыраж 4000. Ыгаас 476 лстбок (30 печатнөј лст).

„Сөвет сојуз“ јукөд дас јукөн выло. Ыгасө видлалөм бөрын кыптө јуалөм: вермө оз лоны тајө ыгаыс—велөдан ыгаөн ылод во велөдчысјаслы, поңө-ө виңны тајө ыгасө сөветскөј школајасын да вермисө лоны тајө ыгаыс велөдчан ыгаөн лезөм бөрас (1929-өд воын)? Воча кывјыс ачыс петө—оз, дај ез вермы лоны.

Мед тајө оз ло прөста шуөм кывјасөн, виңөдлам ыга пыщ-көсас. Мыј колө лоны сетөны? Кущөм материал колө лоны мед уна челафөс велөдан комі ыгаын?

Мед ыжыд мог мијан условјөјасын—вөрлеңөм-кылөдөм стрөителство паскөдөм да коллективизација подув вылын скөтвиңан овмөс паскөдөм. Гырыс өдјасөн социализм стрөитөм мунө партија вескөдлөм улын, асорниа ужалыс јөз вөвлытөм өдјасөн кыпөдөны культуранысө да овмөснысө лөнинскөј национальнөј политика збыл-мөдөмөн.

Сиң-кө, тајө і колө лөны велөдчан ыгаын, коллөн могыс—„велөдны коммунистическөј обществоса быдбоксан развөтөј шленјасөс“.

А мыј ми адңам „Сөвет сојузыс“?

Ме тани ог кут видлавны методика бөксан, сијө могсө асвоңө ог пукты материалјас расположитөмсө, прөстө лсталөмөн адңан, мыј ставсө өтлаө гудралөма.

Ыгаө суйөм материалјас медјона төдмөдөны мукөд странајасса да областјасса интасјасөн да олас ногөн. Уна вөставсө виңму овмөс ужалөм јылыс торја крајјасын да странајасын (өткымын гижөдјаслөн целыс-мед крөстөынөн унжык лоі бөстөма му, сы выло чорыда пукыны да рафөјтны сијө).

А Комі област јылыс областса озмөс јылыс, војвывса условјөјас јылыс, мојјас—перспективас јылыс—ңик ынөм абу. Тащөм торјыд ңик својственнөјөс местнөј национализм новлөдлысјаслы, национальнөј буржуачија представителјаслы, кодјас оз көсјыны „нокыны“ ас област пыщсө национальнөј условјөјасын овмөс да культура кыпөдөмөн, налы оз ков промышленност да национальнөј пролетариат лөсөдөмыд, а колө „гырыс“, международнөј вопрөсјасөн да с. в. нокыны.

Учебныкын өти кыв абу социализм стрөитөмын партијаөн вескөдлөм јылыс партија роль јылыс. Партија кывјыс каңтысөд сөмын

Ләһин жылыг поснідік статҗајасын. Робочј двіженнѣыс муллѣма партијаѣн вескѣдлытѣг-жѣ—стїхіјнѣја.

Јурндалыс сертї вѣровмѣс јукѣннї—63 лїстбок, сѣмын пыщ-кас-кѣ вїзѣдлан сетчѣ—адҗан јаја рок лїбѣ венїгрет.

Вѣровмѣс јукѣнѣ автор сујѣма статҗајас да кывбурјас со мыјјас жылыс. „Чужан мулы“, „Комї кыпѣд“, „Чердын кар Мѣскуа улѣ сетѣм“, „Ізкарса кос“, „Оксы Мїкал Ігумен Максїмкѣд“, „Шева“, „Комї пывсан“, „Зѣдгїас“, „Вартѣм“, „Арга вој Ежва вылын“, „Кыбѣм“, „Гожѣм пом“, „Ышкан дыр“, „Пушкїн вылыс“ да с. в. (кѣннѣ тав вѣровмѣсыс?) Кѣннѣ танї вѣровмѣсылѣн значеннѣыс? Ем ѣтї статҗа, кѣнї гїжѣма вѣрлежѣм да кылѣдѣм сѣкыд уж жылыс, кѣнї авторыс паскѣдѣ клевета. Со сїјѣ статҗаыс:

„Керкылѣдѣм“

Куҗ тѣвбыд зулѣдасны-пѣрѣдасны сортѣвка вѣр да кыска-ласны најѣс јујас дорѣ... Ок, сѣкыд і уж кердѣрын ужалѣм! Пуыд кын, бїаїзкѣ чорыд, сїздан, сїздан кералан чер-дорыд југалас. Тѣв... лымјыс жужыд,—пурс вѣјан вѣвнад і дод-над. У на і пѣс кїсҗас керлеҗыҗаслѣн.

Абу кокнї уж керкылѣдѣмыс-ї. Ытва дырјї, тувсов јїа ва пїын собавны, келавны коскѣҗыд лѣб! Унаыс вапїас пульскылан, вѣјлан кер јѣткїгас, ју јылас коллалїгѣ (213 лїстбок вїзѣдлѣма меѣн).

Быдѣнлы гѣгѣрвоана кытчѣ сїнѣ тајѣ гїжѣднас. Вѣрлежѣм да кылѣдѣм значеннѣ жылыс абу кыс нї жын.

Сїзкѣ основнѣј торјыс, мыј колѣ лоны велѣдчан нїгаын—абу, ем сѣмын паныда петкѣдчѣм.

Колхозјас стрѣйтѣм жылыс сѣмын лїст 2-3, дај сенї артмѣ петѣ гїжѣдјасыс, мыј машинатѣг-трактортѣг колхоз стрѣйтны оз поҗ, мыј крестаналы с овмѣс кыпѣдны да олѣм бурмѣдны поҗѣ сѣмын агрономјас щѣктѣм сертї да машинајасѣн ужалѣмѣн да мукѣд госуларствојасын мѣз ужалѣмѣн.

100-д лїстбокын „сѣвет власт тѣждысѣ“ крестана овмѣс бурмѣдѣм вѣсна статҗаын гїжѣма:

„Мы ла-нѣ сещѣм сѣкыд крестаналѣн ужыс, сещѣм омѣла налы овсѣ!..—да сывѣсна, оз кужны најѣ ужавныс-да (кула кыд зїк таҗї і шуѣ! Ј. П). оз кѣсјыны кокнѣдны асѣ. Олѣны вылѣны ужалѣны важ моз, пѣлыслѣн пѣвјасыс кыҗ ужавлѣмаѣс. Бѣстам кѣт вартѣмтѣ. Со на кыҗї вартыҗас емѣс:....“

Воҗѣ тајѣ статҗаыс вїставсѣ. Колѣ лѣсѣдны крестана овмѣсјасын ужавны тракторјас, вундан, кѣҗан да ышкан машинајас... „(танї ферт оз колхозјас, а ѣтка овмѣсјас, кулак овмѣс озырмѣдѣм жылыс мунѣ сорныс)“.

Ташѣм установкајасыд, ферт, оз сетны коммуністїческѣј воспитаннѣ-тѣ, оз велѣдны чѣлѣѣс колхоз течѣм вѣсна тыш-касыҗасѣ.

844-öd лист бокин ем статта „Сіктса кулак“. Сетге тыдало, мыј кулакды зев бур морт. Сіјо сето ужон сөм гөлјаслы да весіг прөчент оз бост, шабді жөбало быдбныг донөн деғинаос медало мөс візны комын шайгыс — тырдоныс (а деғиналы колдо-кө сөмын на 7-8 ардс).

Мыј ташөм кулакыслөн збыл кулакјаскөд общөдыс нінөм абу—өні быд челаф нін төдө. Сөмын авторыс ташөмө петкөдчөны кулакјасыд, ташөм бурөн (батыс авторыслөн кулак да сіјөн гашкө).

Емдө і ташөм местајас, мыј фнепрозстројтө міајн строітөны мебасө сывөсна, медем кутіс позны ветлыны паракөдјаскы (64 строк) мыј коммуністическөј интернаціоналыд сіјө—робочөјјаслөн төварішество, ҺеҺе чјасөс відө јаран јасөн да с. в.

57-д листбоксан нол лист тыр гижөма статта, көні доказывајтө мыј цыганјас—грабітөлјас да сіјө-жө статтаын велөддө спекулірујтны. Ем статта 204-д листбокын „Кык вок“. Тајө статтасө вужөдөма рочвылыс революціјафдеа нігаыс („Втора книга“) „Два мороза“ нима статта.

Унжык кывбөрјассө нігаас авторыс сүјөма мелкобуржуазнөј поет Тіма Веһлыс. Со сылөн өті тор („Комі кыпөд“ („Комі гимн“) сывөө интернаціонал ногөн:

„Вежіс јог гыжја кушөс
Сојуз молот да серп.
Щөщ бостчіс, сетчө јітчіс
Комі пішчал да чер!

Өні некодыс повны:
Мөскуа—абу сар!
Быд јөзлы позө овны,
Ем налөн СССР!“ да с. в.

Со кызі петкөдчө сөз націоналізмыс, көдөс автор лыфдө бурөн да сүјө учебнөкө.

Ставнассө-кө бостны „Сөвет сојузөс“—сіјө ымралө ташөм торјөн: кызі ескө ылөжык політікаыс да матөжык прірода дінө, ывлавыс міч лун дінө, шонді дінө. Нөіті вескыд установка оз сет, ставсө зүгөма.

А татыс петө вывод: школаын лыфдысан ніга нөлөдво велөдчысјаслы— „Сөве сојуз“—велөдчан нігабн лоны ез вермыс дај оз вермы, школајасө колны сіјө оз поз.

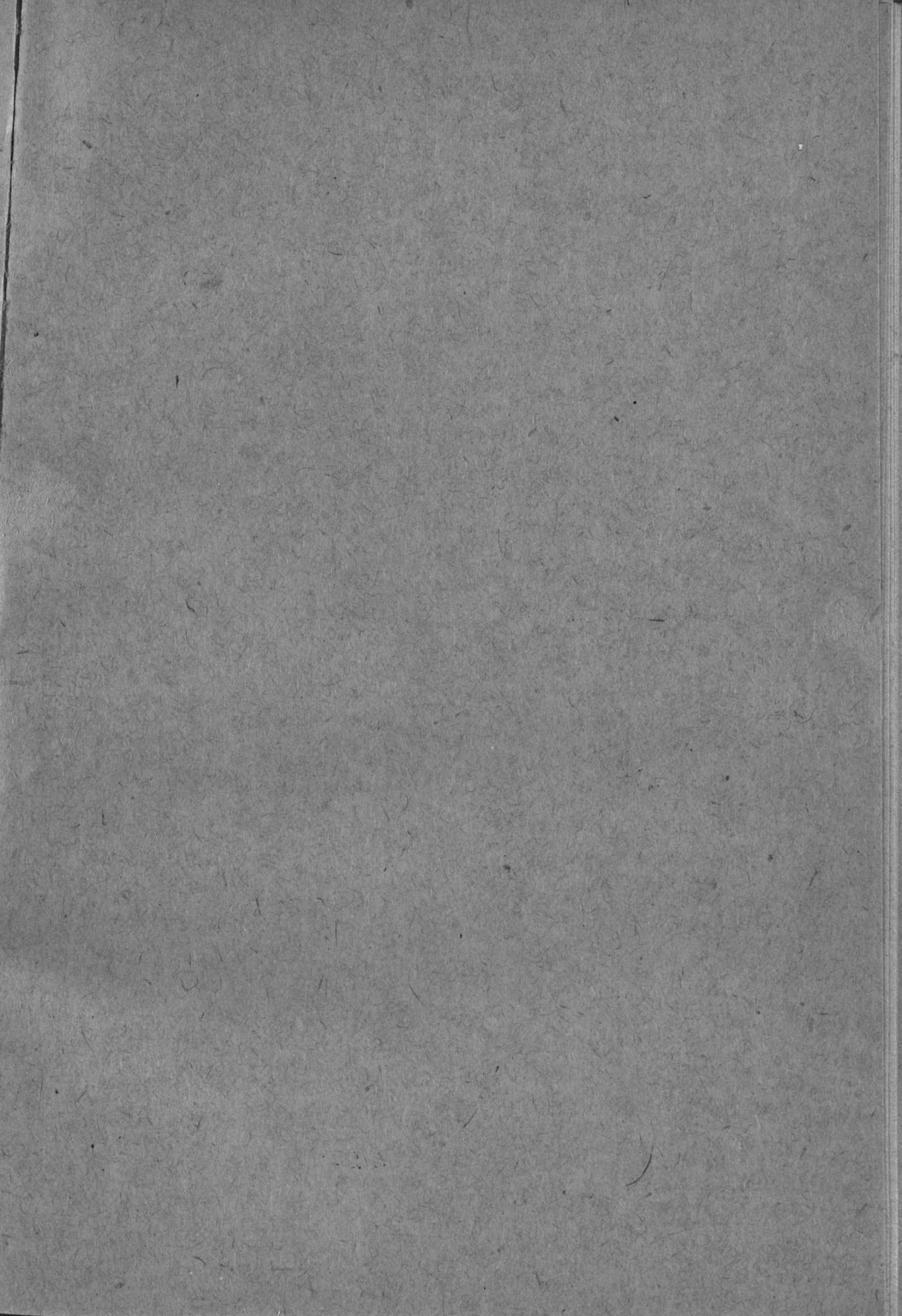
Обонолы зік пыр-жө колө прімітны мерајас мукөд учебнөкјассө відлалом мөгыс. Колө чорыда вундыны сещөм мөвп, көтпө нігаыс і оз туј, а колө по велөдчыны сы серті, вьлыс пө абу на да. Ташөм мөвпыд вескыда сувтө паныд партіја діректівајаслы.

Ілівалыс.

Иль. № 29

Отв. редактор—Н. А. СТАРЦЕВ. Тех. редактор—Е. А. ШАХОВ.

Облит № 988, зак. № 6060. Типография Коми ГИЗ-а. Тираж 2000.
Размер бумаги 62х94. Колич. печатных листов—2,5 125,000 зяк. Сдано
в набор 15·ХІ-31 г., в печать, 25·ХІ-31 г.

ИЖК
Комп
2-1-2

доныс 80 ур.

202993